

Kvalitativní obsahová analýza veřejné diskuze o neutrálních jménech u transgender lidí

Diplomová práce

Studijní program:

N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol

Studijní obory:

Český jazyk a literatura
Základy společenských věd

Autor práce:

Bc. Lucie Černoorská

Vedoucí práce:

PhDr. Veronika Frantová, Ph.D.
Katedra filosofie

Zadání diplomové práce

Kvalitativní obsahová analýza veřejné diskuze o neutrálních jménech u transgender lidí

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Černožorská**
Osobní číslo: P20000777
Studijní program: N0114A300106 Učitelství pro střední školy a 2. stupeň základních škol
Specializace: Český jazyk a literatura
Základy společenských věd
Zadávací katedra: Katedra filosofie
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cíl: Analyzovat fenomén používání neutrálních jmen v průběhu tranzice transgender lidí. Jméno je důležitou součástí naší identity, v tomto případě může zároveň okolí sdělovat citlivé informace o tranzici dotyčného. Jak je tento aspekt vnímán v různých prostředích? Nakolik se na ustavování zákona a možnostech volby jména podílejí různé typy expertních diskurzů (lingvistický, psychologický/sexuologický, sociologický/genderový? apod.)? Bude provedena kvalitativní obsahová analýza názorů na standard užívání neutrálních jmen u transgender lidí procházejících tranzicí s cílem odhalit (laické i odborné) argumenty pro/proti používání neutrálních jmen, jejich souvislosti a kontext, včetně komparace výhod a nevýhod změny jména zmíněné mluvčími, kteří tranzicí prošli, procházejí nebo o ní uvažují. Požadavky: Prostudovat příslušnou literaturu zaměřenou na kvalitativní obsahovou analýzu; Prostudovat příslušnou literaturu zaměřenou na používání jazykových rodů u translidí a jiných typů genderu; Tvorba datového korpusu; Kvalitativní obsahová analýza dat; Formulace závěrů Metody: Kvalitativní obsahová analýza (Gibbs, Kohlbacher, Mayring) případně doplněná o expertní rozhovory a/nebo rozhovory s lidmi, kteří prošli tranzicí. Datový korpus budou tvořit dokumenty různého typu (časopisecké/novinové komentáře, rozhovory, odborné texty, obsahy internetových stránek, diskuse na sociálních sítích). Vzhledem ke specifčnosti tématu bude úvodní součástí řešení práce identifikace vhodných datových zdrojů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

FIFKOVÁ, H., et al. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008.
STRYKER, S., & WHITTLE, S. *The transgender studies reader*. New York, Routledge, 2006. ŠOLTÍSOVÁ, E. *Postavení a práva transsexuálních osob v národním a mezinárodním kontextu*. Rigorózní práce. Konzultant prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. 2011. [online]. [vid. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://slecna.tode.cz/gender/TS-PPTONMK.pdf>
The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's. *Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version* [online]. 2001 [vid. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>
VALDROVÁ, Jana. *Trans jméno a příjmení: jaké vybrat?* [online]. [vid. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2019/07/trans-jmeno-a-prijmeni-jake-vybrat/>
ZIMMAN, L. *Transgender language reform: some challenges and strategies for promoting trans-affirming, gender-inclusive language*. *Journal of Language and Discrimination* [online]. 2017 [vid. 2021-03-30]. Dostupné z: <https://journals.equinoxpub.com/OLDJLD/article/view/33139/pdf>

Vedoucí práce:

PhDr. Veronika Frantová, Ph.D.
Katedra filosofie

Datum zadání práce:

6. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání: 30. června 2022

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

11. července 2022

Bc. Lucie Černohorská

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat své vedoucí diplomové práce paní PhDr. Veronice Frantové, Ph.D., za skvělé vedení práce, drahocenné připomínky a rady, za její trpělivost a za její čas věnovaný mně a mé práci. Dále bych také chtěla poděkovat všem aktérům, kteří byli ochotní mi poskytnout svůj názor, především doktorce Janě Valdrové, Lence Králové a také doktorce Haně Fifkové. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat rodině za veškerou podporu při mém studiu.

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na fenomén používání genderově neutrálního jména v průběhu tranzice u transgender lidí. Teoretická část se nejprve zabývá otázkami bio-psycho-sociální roviny genderové dysforie, jejím vymezením a srovnáním genderové dysforie s jinými termíny, se kterými může být zaměňována. Dále popisuje proces tranzice a legislativní aspekty změny jména na genderově neutrální v období tranzice. V druhém oddílu se teoretická část zabývá otázkami lingvistickými, především genderovou lingvistikou u nás a ve světě, strategiemi používání genderově korektního jazyka v běžné komunikaci či genderovými aspekty v knihách. Praktická část práce formou kvalitativní obsahové analýzy nabízí odhalení argumentů pro i proti používání neutrálních jmen, jejich souvislosti a kontext, včetně komparace zmíněných výhod a nevýhod.

Klíčová slova: genderová dysforie, změna jména na genderově neutrální, tranzice, neutrální jména, trans lidé, transsexualismus

Abstract

This diploma thesis is focused on the phenomena of using a gender-neutral name during the transition in transgender people. The theoretical part first deals with the issues of the bio-psycho-social level of gender dysphoria, its definition and comparison of gender dysphoria with other terms which can be confused. It also describes the process of transition and the legislative aspects of changing name to gender-neutral in the time of transition. The second section of the theoretical part is focused on linguistic issues, especially gender linguistic in our country and in the world, strategy of using gender-correct language in common communication or gender aspects in books. Practical section of the thesis in the form of qualitative content analysis offers disclosure of arguments pros and cons of using neutral names, its coherence and contexts, including comparison of mentioned advantages and disadvantages.

Key words: gender dysphoria, changing name to gender-neutral, transition, neutral names, transgender people, transsexualism

Obsah

Úvod.....	9
Teoretická část.....	11
1. Bio-psycho-sociální rovina	11
1.1 Základní pojmy a jejich vymezení.....	11
1.2 Transsexualismus neboli genderová dysforie v porovnání s transvestitismem.....	12
1.3 Genderová dysforie u dětí a dospívajících.....	14
1.4 Tranzice jakožto léčba poruchy pohlavní identity.....	15
1.5 Trans lidé a změna jména a příjmení na neutrální v období tranzice.....	18
2. Lingvistická rovina	20
2.1 Genderová lingvistika u nás a ve světě.....	20
2.2 Strategie používání genderově korektního jazyka v běžné komunikaci.....	23
2.3 Gender v knihách.....	25
Analytická část.....	27
Metodika: Kvalitativní obsahová analýza	27
Vyhledávání dat a datový korpus	28
Analýza dat	29
Výsledky analýzy.....	32
1. Negativní postoj ke změně jména na neutrální	32
2. Pozitivní postoj ke změně jména na neutrální	41
3. Neutrální názor na změnu jména	50
4. Genderově neutrální jména pro děti a názory netýkající se změny jména ani operace	51
5. Porovnání výroků aktérů ze stejných skupin	57
Shrnutí analýzy	59
Závěr.....	62
Seznam použitých zdrojů.....	63

Úvod

Jméno vnímám jako důležitou součást naší identity, mnohé o nás může prozradit. Ještě více ale může prozradit o lidech, kteří procházejí tranzicí, protože se jejich jméno v průběhu tranzice mění na neutrální tvar, a proto jsem se rozhodla zkoumat aspekty a argumenty, se kterými k tomuto problému přistupují jak samotní trans lidé, tak odborníci či laická veřejnost. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část práce je poté rozdělena do dvou hlavních oddílů.

První oddíl se týká bio-psycho-sociální roviny genderové dysforie. V první kapitole této části se zabývám základními pojmy pojednávajícími o genderové dysforii, ale i dalšími termíny, které se poté objevují v praktické části a je potřeba se v nich orientovat. Detailněji je proto vymezuji. V druhé kapitole srovnávám genderovou dysforii (transsexualismus) s transvestitismem, se kterým je často zaměňována. Vysvětluji, jaké jsou mezi těmito termíny rozdíly a jaké obě tyto zvláštnosti mají symptomy. Ve třetí kapitole se věnuji genderové dysforii u dětí a dospívajících. Zde se zabývám kritérii, která pomáhají určit, zda se u dítěte opravdu jedná o genderovou dysforii. Zmiňuji také důležitost rodiny a blízkého okolí pro dítě s tímto problémem. Ve čtvrté kapitole teoretické části popisuji léčbu genderové dysforie. Popisuji zde všechny části této léčby a různé procesy, kterými si musí transgender lidé při této léčbě projít. Části léčby uvádím chronologicky tak, jak je trans lidé obvykle podstupují. V páté kapitole se zabývám samotnou změnou jména na neutrální u transgender lidí a blíže popisuji, co trans lidé pro tuto změnu musí udělat.

V druhém oddílu teoretické části se věnuji lingvistické rovině, tedy jazykové stránce věci. V první kapitole tohoto oddílu se zabývám genderovou lingvistikou u nás a ve světě, popisuji historický vývoj genderové lingvistiky, zmiňuji její hlavní představitele a v neposlední řadě se zde zajímám také o srovnání českého jazyka a jazyka anglického. To proto, že v praktické části zkoumám materiály z anglofonního prostředí. Komparace těchto dvou odlišných perspektiv je velmi důležitá jak z pohledu používaného jazyka, tak z hlediska odlišnosti názorů na používání neutrálních jmen. V druhé kapitole lingvistické části zmiňuji základní strategie používání genderově korektního jazyka v běžné komunikaci. Zde uvádím dva materiály, jeden z českého prostředí a druhý z prostředí anglofonního, a snažím se poskytnout základní pravidla, jak v obou případech používat korektní mluvu. Dále se zde snažím poukázat na některé problémy, které nás v rámci obou jazyků při korektní komunikaci mohou potkat. V poslední kapitole druhého oddílu a teoretické části práce celkově se zabývám genderem v knihách. V této kapitole popisuji skryté významy, které jsou součástí knih a mnohdy bychom si jich jako čtenáři nemuseli všimnout.

Po teoretickém základu následuje část praktická. Zde nejprve blíže popisuji metodu kvalitativní obsahové analýzy, která byla při analýze vybraných materiálů použita. Poté následuje kapitola, ve které vysvětluji, jak jsem postupovala při vyhledávání materiálů určených k analýze, které v další kapitole blíže popisuji. Poté už se zabývám jednotlivými názory na změnu jména na genderově neutrální u transgender lidí. Tuto část jsem rozdělila do čtyř hlavních oddílů – negativní postoj ke změně jména na neutrální, pozitivní postoj ke změně jména na neutrální, neutrální postoj a názory, které se netýkaly přímo změny jména nebo operací, která se změnou úzce souvisí. U prvních dvou zmíněných oddílů se pokouším ještě o užší členění, a to podle argumentů, které aktéři ve zkoumaných materiálech použili. Poté následuje kapitola, ve které se pokouším o komparaci názorů z hlediska afiliace aktérů. V těchto částech se pokouším hledat ne/shody v názorech a blíže je identifikovat. Praktickou část jsem doplnila také výpověďmi, které se mi podařilo získat od některých aktérů za pomoci sociálních sítí a e-mailu, kdy aktéři souhlasili s poskytnutím odpovědí na některé mé otázky a se zahrnutím odpovědí do mé diplomové práce. Praktickou část poté zakončuji shrnutím výsledků analýzy.

Při zpracování praktické části jsem se setkala s jedním zásadním problémem, a to byl nedostatek materiálů. Je velmi málo článků či dalších textů, ve kterých by se aktéři vyjadřovali přímo ke změně jména na genderově neutrální v období tranzice u transgender lidí. Proto jsou v analýze zahrnuty i názory, které se týkají třeba jen genderově neutrálních jmen samotných, nebo dalšími problémy, které jsou s genderově neutrálními jmény spjaty, ať už úzce, či v širším pohledu.

Toto téma jsem se rozhodla zpracovat z toho důvodu, že mě téma transgender lidí dlouhodobě zajímá. Mám mezi nimi pár známých, a tak jsem se o nich chtěla dozvědět něco více, čím si musí projít a tak podobně. Také jsem na téma transsexualismus zpracovávala již svou bakalářskou práci. Zájem o toto téma mě neopustil ani po obhájení bakalářské práce, a proto jsem se na věci kolem transgender lidí zaměřila i při psaní diplomové práce.

Teoretická část

1. Bio-psycho-sociální rovina

V prvních kapitolách teoretické části nejprve vymezím základní pojmy, které pomohou s lepším porozuměním různých souvislostí ze života transgender lidí. Dále porovnáám dva termíny a projevy chování (transsexualismus a transvestitismus), které se spolu občas zaměňují, i když spolu vůbec nesouvisí. Poté bude následovat kapitola o genderové dysforii u dětí a dospívajících. Také se budu věnovat procesu léčby genderové dysforie a popíšu všechny fáze léčby. Nakonec se budu zabývat procesem změny jména na neutrální v období tranzice, tím plynule přejdu k dalším kapitolám, které se budou věnovat lingvistické rovině ve spojení s genderovou dysforií.

1.1 Základní pojmy a jejich vymezení

Svou teoretickou část bych nejprve chtěla začít vymezením a objasněním několika základních pojmů, které se této práci týkají a jsou tedy nezbytné pro porozumění zbytku práce. Především se jedná o pojmy jako je pohlaví, rod, transsexualismus, genderová dysforie, porucha pohlavní identity, transgender a cisgender lidé, intersexuál.

Pro pochopení toho, čím si transgender lidé prochází, je důležité nejdřív vysvětlit, jak se liší pojmy pohlaví a rod. Pohlaví (sex) jsme schopni určit hned po narození člověka. Jedná se o přibližnou biologickou kategorii, u které sledujeme primární a sekundární pohlavní znaky a chromozomy. Běžně tak dělíme děti už v porodnici na ty s mužským a ženským pohlavím. Na rozdíl od toho rod (gender) značí rodovou identitu člověka. Rodová identita člověka ale není závislá na přiděleném pohlaví a sexuální orientaci. Jedná se o to, jak se člověk cítí, identifikuje, mezi koho se sám zařazuje.¹ Vytváření rodové identity je velmi dlouhý proces, který můžeme pozorovat už ve druhém trimestru těhotenství, kdy se u plodu v těle matky začíná vyvíjet rodová identita v mozku dítěte, v hypothalamu.²

Genderová dysforie je stav, kdy se dotyčného vnímání o sobě, tedy rodová identita, neshoduje s jeho biologickým pohlavím, tedy s tím, které mu bylo přiděleno v porodnici na základě pohlavních orgánů. Člověka, u kterého tento stav nastal, pak dále označujeme slovem trans člověk, transgender nebo trans. Opakem slova transgender je označení cisgender. Jedná se zde tedy o člověka, u kterého se jeho rodová identita shoduje s pohlavím přiděleným po narození. Dalším častěji používaným termínem je intersexuál. To je člověk, jehož pohlavní znaky jako například genitálie či chromozomy nejsou typicky mužské či ženské.³

¹ Pro média: Slovníček pojmů. *Trans*parent*, 2020 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://jsmetransparent.cz/pro-media/>

² FIFKOVÁ, H. et al. *Transsexualita: diagnostika a léčba*. S. 13 Praha: Grada, 2002. Edice Psyché. ISBN 80-247-0333-5.

³ Pro média: Slovníček pojmů. *Trans*parent*, 2020 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://jsmetransparent.cz/pro-media/>

Transsexualismus a porucha pohlavní identity je úplně to samé jako genderová dysforie. Jedná se jen o postupný vývoj a změnu terminologie v čase. Od padesátých let dvacátého století se používal termín transsexualismus. Tento termín označoval nemoc, kterou je třeba léčit, ne ale pomocí hormonální terapie či operací. V roce 1980 byl termín transsexualismus označení pro psychiatrickou diagnózu, kdy trans člověk musel splnit kritéria transsexualismu, aby vůbec dosáhl na hormonální léčbu. V roce 1994 se začíná používat termín porucha pohlavní identity, a nakonec v roce 2013 už se konečně používá pro stejné příznaky pojem genderová dysforie. Jednalo se o proces zvaný depatologizace, kdy trans lidé nejsou označováni psychiatrickou diagnózou.⁴ Jak jsem zmínila výše, vytváření rodové identity je dlouhý proces, a to nám ukazuje, že tento stav genderové dysforie je nevléčitelný a neměnný, protože neexistuje žádný nástroj, terapie, jak změnit lidské vnímání o sobě samém v tomto měřítku.⁵ Trans lidé proto léčí své fyzické tělo, protože to, jestli se cítíme být mužem či ženou určuje pohlaví psychické, a tak jim nic jiného nezbývá.⁶

Další termín, který je potřeba zmínit, a setkala jsem se s ním až při zpracování praktické části, je „dead“ name, v češtině „mrtvé“ jméno. Jedná se o termín, který používali zejména trans lidé z anglofonního prostředí. Je to označení původního jména, které člověk dostane po narození od svých rodičů a které si pak změní právě na jméno neutrální či cílové při tranzici.⁷ V kapitole Transsexualismus neboli genderová dysforie ve srovnání s transvestitismem používám termín transsexuál, protože ho ve své práci používá i autor kapitoly Harry Benjamin, i když si plně uvědomuji, že je to označení nevhodné, protože genderová dysforie nemá nic společného se sexualitou transgender lidí.

1.2 Transsexualismus neboli genderová dysforie v porovnání s transvestitismem

Transvestitismus je termín, který vymyslel Magnus Hirschfeld. Tento termín označuje skupinu lidí, kteří se touží oblékat do šatů opačného pohlaví.⁸ Harry Benjamin poté pro extrémní transvestitismus použil termín transsexualismus, protože v tomto extrémním případě jde v první řadě o změnu pohlaví.⁹

rent.cz/pro-media/

⁴ BROŽURA PRO PRAKTICKÉ LÉKAŘE A PEDIATRY: Podpora a integrace transgender pacientů, 2019 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: https://www.nudz.cz/files/pdf/booklet-transgender_czh_final.pdf

⁵ FIFKOVÁ, H. O sexu s Hankou: [výuková pomůcka pro studující středních a vyšších zdravotnických škol]. S. 68, Praha: Grada, 1998, Psychologie pro každého. ISBN 80-7169-673-0.

⁶ FIFKOVÁ, H. et al. Transsexualita: diagnostika a léčba. S. 13 Praha: Grada, 2002. Edice Psyché. ISBN 80-247-0333-5.

⁷ SINCLAIR-PALM, J. (2017). "It's Non-Existent": Haunting in Trans Youth Narratives about Naming. *Occasional Paper Series, 2017* (37). [online]. [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://educate.bankstreet.edu/occasional-paper-series/vol2017/iss37/7>

⁸ STRYKER, S., & WHITTLE, S. The transgender studies reader. New York, Routledge, 2006, str. 45

⁹ Tamtéž, str. 46

Symptomy jsou ale u obou případů odlišné, jak se můžeme dočíst v knize Strykera a Whittlea, přesněji v kapitole Harryho Benjamina. U transvestitismu jde pouze o hraní rolí, kdy například muž velmi obdivuje ženské pohlaví, a proto chce ženskou roli ve společnosti zahrát co nejlépe, může jít i o jistý druh fetišismu. Kdežto u transsexuálů, jak je Benjamin nazývá, je situace vážnější, náročnější, protože nejde jen o hraní rolí. Transsexuálové urputně touží změnit celé své pohlaví, včetně anatomických struktur, chtějí fungovat jako opačné pohlaví celý život, se všemi jeho vlastnostmi, ať už se jedná o vlastnosti fyzické, duševní, či sexuální. Jak Benjamin poznamenává, transsexuál je vždy transvestita, ale naopak tomu vždy není. Proto transsexuálové vyhledávají lékařskou pomoc a transvestita chce zůstat sám sebou, transsexuál se svými pohlavními orgány trpí a snaží se jich co nejrychleji zbavit, kdežto pro transvestitu jsou pohlavní orgány zdrojem potěšení.¹⁰

Benjamin se dále zabývá původem (příčinami) obou těchto poruch. V této části se zabývá oběma, mezi odborníky diskutovanými, hledisky, a to psychologickým a biologickým. U psychologického hlediska zmiňuje jako příčinu infantilní traumata, fixaci v dětství či zastavený emoční vývoj. Benjamin ale vnímá tato hlediska jako nepotvrditelná z logických pozorování a průzkumů. U biologického hlediska Benjamin tvrdí, že by se musela příčina hledat v genetickém mechanismu či konstituci endokrinní soustavy, nebo v kombinaci obojího, protože z organického hlediska je pohlaví vždy směsí mužských a ženských složek, a co se liší, je jen poměr mezi mužskými a ženskými složkami u každého jedince.¹¹ Nakonec dodává, že o muži se jeví mluvit nejspolehlivěji, když má (nebo měl) varlata, a o ženě, pokud má (nebo měla) vaječníky, což je ale vědecky a geneticky špatně.¹² Benjamin se dále také vyjadřuje k léčbě transsexualismu, který je podle něj v poměru k populaci vzácný. Psychoterapii za účelem léčby Benjamin odmítá jako ztrátu času, psychiatr by měl podle něj pacientovi pomoci uvolnit napětí a poskytnout vedení, pomáhat mu realisticky myslet. To samozřejmě není léčba, protože touhou transsexuála je dostat změny pohlaví a zbavit se nynějších pohlavních orgánů, stát se opačným pohlavím. To ale může podle Benjamina působit nátlak na lékaře, protože samotná operace pohlaví spočívá v kastraci, případně odstranění penisu a vytvoření nových pohlavních orgánů, které ale nikdy nebudou plně funkční. Léčba je schopna pouze dosáhnout vytvoření sekundárních pohlavních znaků, a tak se pacientovi jeho přání například po feminizaci nikdy zcela nesplní, což je frustrující. Hlavní roli zde hraje psychiatr, který zhodnocuje zralost osobnosti pro takto složitý zákrok a odpovídá za správnou diagnózu a celkově za život pacienta. Ti se totiž velmi často pohybují na pokraji spáchání sebevraždy.¹³ Nakonec Benjamin zmiňuje i léčbu pomocí hormonů.¹⁴

¹⁰ STRYKER, S., & WHITTLE, S. The transgender studies reader. New York, Routledge, 2006, str. 46

¹¹ Tamtéž, str. 47

¹² Tamtéž, str. 48

¹³ Tamtéž, str. 51

¹⁴ Tamtéž, str. 52

Podle Benjamina může mít transsexualismus i transvestitismus mnoho příčin, ale jako nezbytnou vnímá konstituční predispozici následovanou nepříznivou psychickou podmíněností, která je poté doprovázená řadou syndromů. Kdežto transvestitismus lze vyléčit psychoterapií, pokud o ní má dotyčný zájem, nebo změnou konvencí ve společnosti, transsexualismus je ve své podstatě v této době nevyléčitelný. Lékaři ale mohou pomocí hormonální léčby, psychiatrické léčby a chirurgickými úkony aspoň částečně pomoci ke zlepšení psychické stránky těchto lidí, k většímu sebevědomí a celkově k lepšímu životu, protože se svému vysněnému ideálu aspoň přiblíží.¹⁵

1.3 Genderová dysforie u dětí a dospívajících

Z výzkumu, který jsem prováděla ve své bakalářské práci, vím, že porucha pohlavní identity se projevuje velmi brzy, u dětí okolo tří let věku, a nejvíce si ji uvědomují lidé v období puberty, kdy dochází k růstu sekundárních pohlavních znaků (viz níže). V tomto období jsou děti a dospívající s touto poruchou velmi citliví, a proto také přichází v úvahu neoficiální změna jména a oslovení (viz analytická část). Dalším důvodem pro zpracování této kapitoly je to, že studuji učitelství pro druhý stupeň základní školy a pro střední školy, navíc sama momentálně učím na druhém stupni základní školy, a tak jsem se rozhodla zpracovat i kapitolu o poruchách pohlavní identity u dětí a dospívajících. Myslím si totiž, že je velmi důležité všimnout si jejich eventuálních projevů a případně dokázat poskytnout pomoc nejen dětem, ale i jejich rodičům.

O tomto tématu, poruchách pohlavní identity u dětí a dospívajících, jsem v českém prostředí našla dva stěžejní články od doktorky Fifkové. Ten první je na stránkách Šance dětem¹⁶, ten druhý byl publikovaný v sociologickém časopisu¹⁷. Psát zde budu jen o tom prvním, protože články v podstatě obsahují stejné myšlenky, ale ten první je obsáhlejší a je více zaměřený na pomoc dětem od nejbližších dospělých. Fifková se ve svém článku nejprve zabývá definováním pojmů pohlavní nekonformnost a pohlavní dysforie. Pokud ale máme podezření na pohlavní dysforii, uvádí několik kritérií, která musí být splněna, přičemž se některá kritéria liší u dívek i u chlapců. Stejná kritéria pro obě pohlaví, která uvádí Fifková, jsou, že děti ještě nedosáhly puberty a tato porucha trvá nejméně šest měsíců. Mezi rozdílná kritéria řadí Fifková u dívek: cítí utrpení proto, že je děvče, a trvá na tom, že chce být chlapec nebo chlapcem je (u chlapců naopak). U dívek je podle Fifkové dále silná averze k ženským šatům, dívka trvá na mužském oblečení, a také odmítá ženské anatomické struktury (touha po penisu, odmítání močení v sedě, odmítání menstruace a růstu prsou). U chlapců se porucha projevuje podle Fifkové následovně: je zaujatý pro stereotypně ženské aktivity (oblékání se do ženského oblečení, vyhle-

¹⁵ STRYKER, S., & WHITTLE, S. The transgender studies reader. New York, Routledge, 2006, str. 52

¹⁶ <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

¹⁷ <https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory/tyden-2019-03-18.pdf>

dávání ženských her, odmítání mužských hraček), a taktéž odmítání mužských anatomických struktur (vyroste a stane se z něj žena, odmítání penisu a varlat). Toto je ale podle Fifkové těžko identifikovatelné u dětí předškolních, či mladšího školního věku. Problém podle ní nastává zhruba až na druhém stupni základní školy, kdy se kolektivy výrazněji oddělují podle pohlaví. Fyzická puberta s sebou přináší mnoho nelibých pocitů, které mohou vést k úzkostem, depresím, dokonce až k sebevražedným projevům. Fifková znovu ale upozorňuje na to, že diagnostikovat tuto poruchu trvá dlouho a jediným znakem, jak poruchu u dětí poznat, je sdělení dítěte samotného. Dále se Fifková věnuje reakcím rodičů na dítě. Podle Fifkové je důležité si uvědomit, jak přistupujeme k sexualitě již dříve, protože si nás dítě může náhodnými otázkami testovat. Pokud se pak ale dítě rozhodne nám s touto skutečností svěřit, měli bychom dětem vyslovit důvěru a dítěti dát najevo, že se na našem vztahu k nim nic nezměnilo. Podle Fifkové bychom se také měli snažit celou situaci dítěte pochopit a ptát se ho na to, co ho nejvíce trápí, abychom mohli vyhledat úměrnou pomoc a pokud o to dítě projeví samo zájem, vyhledat pomoc odbornou. Fifková ve svém článku dále nabízí pohled do života dítěte s poruchou pohlavní identity. V posledních částech se Fifková zabývá cestou takového dítěte, neopomíjí ani důležitost, kromě rodiny, i školního prostředí, a zmiňuje fáze, kterými si při léčbě takové dítě projde. V samotném závěru Fifková znovu upozorňuje na velmi důležité přijetí rodiny a přiměřené chování vůči takovým dětem.¹⁸

Je zajímavé, že v anglofonním prostředí jsem našla daleko více článků zaměřených na toto téma, k dohledání jsou také videa z rodin, ve kterých se s touto situací potýkají. Ve všech se ale dočteme víceméně totéž, co v článku doktorky Fifkové, kterému byla věnovaná tato kapitola.

1.4 Tranzice jakožto léčba poruchy pohlavní identity

Pokud je u člověka stanovena diagnóza poruchy pohlavní identity, následují obvykle tři fáze léčby. Těmi jsou: reálná zkušenost ze života v cílové roli, hormonální léčba a chirurgický výkon zahrnující změnu genitálií či jiných pohlavních znaků, kdy tato léčba nejčastěji probíhá v pořadí: hormonální léčba, reálná zkušenost, chirurgický zákrok. Jsou známé i případy, kdy osoby s poruchou pohlavní identity nechtějí podstoupit všechny tři typy léčby. Aby mohla být léčba zahájena, předchází jí ještě dvě velmi důležité fáze: určení správné diagnózy a psychoterapie.¹⁹

Jak už jsem zmínila, první je na řadě odborník na duševní zdraví. Před tímto odborníkem podle Benjaminova stojí deset hlavních úkolů: 1. přesně u jedince identifikovat poruchu pohlavní

¹⁸ FIFKOVÁ, H. Transsexualita u dětí a dospívajících. *Šance Dětem* [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

¹⁹ *The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version* [online]. February, 2001 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>, str. 3

identity, 2. pokud se jedná o jinou psychiatrickou poruchu, tak ji přesně identifikovat, navrhnout postup léčby a o klienta se starat, 3. poskytnout osobě s identifikovanou poruchou pohlavní identity rady ohledně léčby, jejím rozsahu a důsledcích, 4. zapojit se do psychoterapie, 5. zaujmout stanovisko, zda, a do jaké míry, je jedinec způsobilý k hormonální a chirurgické léčbě, 6. vyhotovit formální doporučení pro lékařské a chirurgické kolegy, 7. zdokumentovat anamnézu klienta v doporučujícím dopise, 8. být kolegou v týmu se zájmem o poruchy pohlavní identity, 9. zapojit se do vzdělávání rodiny, zaměstnavatele a instituce v otázkách poruch pohlavní identity, 10. být k dispozici pro pozorování svých dřívějších pacientů.²⁰ Benjamin dále uvádí rozdíl mezi připraveností a způsobilostí pacienta. Pokud pacient není způsobilý, neměl by mít nárok na hormonální ani chirurgickou léčbu. Mezi tuto způsobilost patří například to, že pacient naplno žije ve své cílové roli dvanáct měsíců před chirurgickou operací genitálií, nebo že pacient musí být v psychické pohodě (což je těžko doložitelné a spíš záleží na subjektivním posouzení obou stran – lékaře i pacienta). Jak je zřejmé z předešlých informací, odborník přes duševní zdraví má být v úzkém kontaktu s ostatními lékaři, například s lékařem, který provádí chirurgický zákrok, protože on doporučuje hormonální a chirurgickou léčbu, za což sdílí s hlavním lékařem právní a etickou odpovědnost.²¹

Zatím jsem pojednávala jen o léčbě dospělých. Benjamin se ale zabývá i procesem léčby dětí a dospívajících, u kterých tento proces nabývá jiného významu, protože všechny vnitřní procesy, které u nich probíhají, ať už se jedná o procesy psychické, sexuální či fyzické, probíhají velmi rychle. Lidé s poruchou pohlavní identity trpí intenzivními úzkostmi, zejména v období puberty, což může být doplněno problémy s chováním či emocemi. Benjamin zmiňuje, že zejména u dětí před pubertou dochází k větší plynulosti a variabilitě výsledků terapie, kdy se genderová dysforie potvrdí u malého množství dětí, z velké části se jedná o homosexualitu.²²

Mezi běžné symptomy u dětí s poruchou pohlavní identity patří například vyslovená touha být opačným pohlavím, oblékání se do oblečení typického pro opačné pohlaví, hraní si s hračkami opačného pohlaví a odmítání čehokoli (hračky, oblečení, kamarádi), co je spojeno s pohlavím jemu přisuzovaným. Benjamin ale znovu upozorňuje na to, že čím jsou děti mladší, tím je těžší poruchu pohlavní identity rozpoznat.²³

U dětí a dospívajících jsou nutné také psychosociální intervence, ve kterých má odborník zaměřený na děti tři hlavní úkoly: 1. rozpoznat a přijmout poruchu pohlavní identity, kdy právě přijetí a odhalení tajemství dítěte je velmi důležité, protože může dítěti ulevit, 2. měl by provést kompletní psychologickou a psychiatrickou diagnózu, jejíž součástí by mělo být i hodnocení ro-

²⁰ *The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version* [online]. February, 2001 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>, str. 6

²¹ Tamtéž, str. 7

²² Tamtéž, str. 8-9

²³ Tamtéž, str. 9

diny, ve které dítě vyrůstá, protože se často objevují mimo jiné i problémy s emocemi a chováním dítěte, případně nevyřešené problémy v rodině, 3. terapie by měla být zaměřena na to, aby nejen dítěti, ale i rodině pomohla od úzkostí spojených s poruchou pohlavní identity, odborník by jim všem měl pomoci se zvládnutím situace a měl by jim poradit, jak postupovat například v případě školy. Co se týče fyzických zásahů u dětí a dospívajících, je důležitá právě zmíněná psychosociální intervence s přesnými diagnostikami, protože se kdykoli u dětí mohou projevit psychické problémy, nebo problémy v rodině. Z tohoto důvodu by měly být nevratné fyzické zásahy provedeny buď s ohledem na klinický vývoj, anebo pokud možno odloženy na co nejdelší dobu.²⁴ Tyto fyzické zásahy dělí Benjamin do tří kategorií, a to jsou: 1. plně vratné zásahy, kam se řadí použití hormonů na oddálení puberty. Ty se podávají se souhlasem pediatra a rodiny ze dvou důvodů: aby se získal delší čas k prozkoumání pohlavní identity a aby dítě mělo snadnější cestu k získání identity nové, pokud na ní trvá, 2. částečně vratné zásahy, kam se řadí použití hormonů druhého pohlaví, které pomáhají se sekundárními pohlavními znaky, 3. nevratné zásahy, kam patří zákroky chirurgické, které mohou být provedeny až po dosažení 18 let.²⁵

Hormonální léčba u dospělých dle Benjaminova zlepšuje kvalitu života a ovlivňuje růst depresí či úzkostí, nebo dokonce myšlenek na sebevraždu. Proto je pro lékaře žádoucí tuto léčbu provádět, aby klienti byli co nejdříve na cestě k úspěšnému životu v žádaném pohlaví. Když transgender lidé tuto léčbu podstupují, vypadají spíše jako členové vytouženého pohlaví. I dospělí ale musí splnit různá kritéria pro absolvování hormonální terapie. Sem podle Benjaminova patří: 1. věk 18 let, 2. uvědomění si a nabytí znalostí o výhodách a rizicích hormonální léčby, 3. buď život v cílové roli, který musí být zdokumentovaný, poslední tři měsíce, nebo absolvování terapie v období určeném odborníkem na duševní zdraví.²⁶ Výsledky hormonální terapie jsou patrné zhruba po dvou letech. U mužů má za následek například růst prsou, redistribuci tělesného tuku, snížení síly horního těla, změkčení kůže, snížení tělesného ochlupení, u žen například prohloubení hlasu, mírná atrofie prsou, zvýšené ochlupení i v oblasti obličeje, zvýšená síla horní části těla či snížení tělesného tuku v oblasti kyčlí.²⁷

V další fázi léčby se přechází ke zkušenosti z reálného života v cílové roli. Odborník by měl znovu předem informovat o důsledcích této části léčby, kdy může docházet k diskriminaci v zaměstnání a společnosti celkově, či jaký dopad toto rozhodnutí může mít na rodinu. I když Benjamin upozorňuje, že ne všechny změny musí být negativní. Odborník znovu tuto část léčby hodnotí na základě několika bodů: 1. schopnost udržení si práce na plný či částečný úvazek, 2.

²⁴ *The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version* [online]. February, 2001 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>, str. 9

²⁵ Tamtéž, str. 10-11

²⁶ Tamtéž, str. 13

²⁷ Tamtéž, str. 14

dokázat fungovat v roli studenta, 3. být schopen zapojovat se v dobrovolnických činnostech komunity, 4. provést kombinaci vybraných bodů 1-3, 5. získat legální jméno odpovídající momentální pohlavní identitě (neutrální), 6. poskytnout odborníkovi dokumenty potvrzující to, že i někdo jiný, kromě odborníka, ví, že pacient funguje ve zmíněné roli. Pokud je tato fáze úspěšná, může pacient pokračovat do fáze další, což je operace.²⁸

Před nástupem na operaci genitálií znovu musí klient splnit řadu kritérií. Benjamin uvádí šest kritérií způsobilosti: 1. plnoletost v národě pacienta, 2. obvykle 12 měsíců nepřetržitě probíhající hormonální terapie, 3. 12 měsíců nepřetržité zkušenosti v oblasti reálného života v dané cílové roli, 4. pokud tak odborník na duševní zdraví určí, tak pravidelné a zodpovědné navštěvování psychoterapií, 5. prokazatelná znalost nákladů, délek hospitalizací a všeho s tím spojeným, 6. informovanost o chirurziích. Bez těchto splněných podmínek nelze za žádných okolností k operaci přistoupit.²⁹

Po operaci ale cesta nekončí. Následuje dlouhé sledování toho, jak si pacient po operaci vede, nejen po stránce fyzické (pooperační), ale také po stránce psychické (odborníkem na duševní zdraví, se kterým strávil pacient nejvíce času a nejlépe ho, co se všech ostatních odborníků týče, zná).³⁰

1.5 Trans lidé a změna jména a příjmení na neutrální v období tranzice

V této kapitole bych ráda přiblížila fáze, kterými si trans lidé musí projít, zejména to období tranzice, ve kterém mohou požádat o změnu jména a příjmení na neutrální ve svých dokladech. Trans lidé si během své přeměny musí projít několika různými fázemi od diagnostiky, hormonální léčby, přes zkušenost žití v genderu, se kterým se ztotožňují, ve skutečném životě, po konečnou fázi změny pohlaví, kterou bývá operativní změna pohlaví.

Pokud se transgender člověk už nachází ve fázi, kdy v běžném životě vystupuje v genderu, se kterým se ztotožňuje, přichází na řadu změna jména na pohlavně neutrální tvar. O změnu může transgender člověk požádat na příslušném matričním úřadě, v jehož obvodu je přihlášen trvalým bydlištěm, a aby změna jména byla bezplatná, podle zákona č. 634/2004 Sb., je důležité s sebou přinést potvrzení odborného lékaře, kde je napsáno doporučení a důvod změny. Změna jména a příjmení je upravena také v zákoně č. 301/2000 Sb., kdy přesné znění je, v §72 odst. 5., následující: „Fyzické osobě, u níž probíhá změna pohlaví, povolí matriční úřad užívat neutrální jméno a příjmení na základě její žádosti a potvrzení zdravotnického zařízení, u něhož léčba pro změnu pohlaví probíhá.“

²⁸ *The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version* [online]. February, 2001 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>, str. 17-18

²⁹ Tamtéž, str. 20

³⁰ Tamtéž, str. 22

Důležité je ale zmínit to, že lékař změnu jména na neutrální pouze doporučuje, zákonem není tato změna vyžadována.³¹ Jak si ale můžeme později všimnout v analytické části, některé komise to mohou považovat jako součást fází Real life test nebo Real life experience (období, kdy transgender člověk žije svůj život naplno v preferované genderové roli)³², což poté může vést k zamítnutí žádosti o operativní změnu pohlaví.

Mezi neutrální jména se řadí ty tvary, které mohou nést osoby ženského i mužského pohlaví. V České republice se jedná například o jména Saša nebo René. Další možností je zvolit si jméno, které má jiný rod v zahraničí, například Andrea je v Itálii mužské jméno, Robin ve Velké Británii ženské jméno.

Mezi neutrální příjmení se řadí takzvané nesklonné tvary. V tomto případě se vezme původní příjmení a doplní se nesklonnou koncovkou -ů, -ých (Nováků, Novotných). Další možnou variantou je zvolit si klasicky nesklonné příjmení, například Matějů. Přípustnou variantou je také zvolit si cizí příjmení – jako např. Smith. Z toho plyne, že dotyčný nemusí zvolit pouze změněný tvar původního příjmení, ale má několik možností, třeba si i zvolit příjmení úplně jiné.

Fifková dále ve své knize ještě uvádí, že v případě, kdy matriční úřad nepovolí zápis jména či příjmení, je možné se obrátit na příslušného soudního znalce v oboru jmen, aby vypracoval znalecký posudek. Pokud soudní znalec neshledá žádné problémy a vyřídí žádost kladně, potvrdí, že se opravdu jedná o neutrální tvar jména či příjmení, tak poté matriční úřad změnu povolí.³³

Právě příručky se jmény se jeví jako problematické a patří mezi důležitou součást veřejné diskuze týkající se používání neutrálních jmen, které mohou být dále spojeny s několika možnými druhy diskriminace.

³¹ JAK NA ZMĚNU JMÉNA?. *Trans*parent*, 2020 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://jsmetransparent.cz/zmena-jmena/>; MEZI MUŽEM A ŽENOU: Jak se žije translidem v Česku?. *A2*, 2014 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/16/mezi-muzem-a-zenou>

³² PROF.PHDR. KOHOUTEK CSC., Rudolf. *SCS.ABZ.CZ: SLOVNÍK CIZÍCH SLOV* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/rlt-zkratka-ve-zdravotnictvi>

³³ FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.

2. Lingvistická rovina

V druhé polovině kapitol v teoretické části se budu zaměřovat zejména na jazykovou stránku projevu, na vývoj genderové lingvistiky u nás a ve světě, na strategie používání genderově neutrálního jazyka nebo na to, jak se gender projevuje už v knihách pro děti a dospívající.

2.1 Genderová lingvistika u nás a ve světě

Genderovou lingvistiku jsem se do své práce rozhodla zařadit proto, že se v praktické části budu zabývat mimo jiné i jazykem použitým ve veřejné diskuzi, nebo se pokusím upozornit na některé výrazy, spojení, které nejsou úplně korektní vůči skupině transgender lidí, či jiným lidem, kteří se neztotožňují se svým biologickým pohlavím.

Jedná se poměrně o mladou, novou, sociolingvistickou disciplínu, která se u nás těší výraznějšímu zájmu teprve zhruba 30 let.³⁴ Nejen díky vyššímu počtu řešených případů trans lidí, ale třeba i díky zrovnoprávnění postavení mužů a žen, se více řeší styl, jazyk, kterým komunikujeme, jaké používáme rody, výrazové prostředky či jak zabarvená slova volíme, dbá se na celkovou korektnost vyjádření (jak se můžeme dočíst v článku Jany Valdrové v časopisu *Naše řeč*³⁵, přímo v Novém encyklopedickém slovníku češtiny³⁶, nebo v dalších odborných publikacích zmíněných v Novém encyklopedickém slovníku).

Genderová lingvistika se vyvíjela od 80. let 20. století v Americe a západní Evropě. V této době se totiž začíná užívat pojmu gender – sociální pohlaví (chování ve společnosti, dodržování společenských norem a očekávání spojená s pohlavím biologickým) ještě navíc k pohlaví biologickému (s nímž se člověk narodí – muž, žena). Podle hesla genderová lingvistika, v Novém encyklopedickém slovníku češtiny, které vytvořila již zmíněná Jana Valdrová, jsou ženy vykreslovány jako „slabé, něžné pohlaví“ a „hezčí polovičky“, zatímco muži jsou vykresleni jako ti agresivní a konkurenceschopní. Podle Valdrové se tento pohled, přes takzvané genderové čočky³⁷, genderová lingvistika snaží zbourat. Odráží se zde nejen volba lexikálních, morfologických a stylistických jazykových prostředků, ale i argumentační strategie, které se podílejí na uspořádání genderově rozlišených funkčních oblastí.

U genderových čoček nalezneme tři okruhy: polarizaci genderu, hierarchizaci genderu a biologický esencialismus. Poslední zmíněný okruh v podstatě opodstatňuje genderové nerovnosti způsobem jako „*matka příroda chtěla, aby...*“³⁸

³⁴ VALDROVÁ, J. K české genderové lingvistice. *Naše řeč: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*, 1997 [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7365>

³⁵ Tamtéž

³⁶ Valdrová, J. (2017): GENDEROVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA>

³⁷ Bem, S. L. *The Lenses of Gender*, 1993.

³⁸ Valdrová, J. (2017): GENDEROVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA>

Historický vývoj genderové lingvistiky můžeme rozdělit do tří zásadních fází, které se liší předmětem výzkumu. První fázi můžeme pozorovat v 70. letech 20. století, kdy se předmětem výzkumu staly teorie norem a odchylek. V tomto období je velmi kritizováno nerovné postavení mužů a žen ve veřejném komunikačním prostoru a to, že se ženy musejí přizpůsobovat mužskému projevu, který je považován za normu. Druhá fáze se vyvíjí v 80. letech. Jedná se o teorii dvou kultur a jde tu především o rozdílnost mezi muži a ženami, protože obě tato pohlaví chápe jako „odlišné“ kultury. Hlavním požadavkem tohoto výzkumného období je tyto odlišnosti a specifika respektovat. V této fázi můžeme pozorovat ale další stěžejní událost – genderová lingvistika se začala tvarovat jako studium genderu a postupně se oddělovala od feministické lingvistiky, se kterou se dříve zaměřovala a občas je zaměřována i dnes. Ovšem feministická lingvistika se na rozdíl od té genderové zabývá výhradně výzkumem nesexistického vyjadřování, nezvýhodňování mužů před ženami, kdežto genderová lingvistika zkoumá například i to, jak se liší vyjadřování a používání některých slov muži a ženami. Třetí a poslední fáze, která probíhá od 90. let dodnes, se věnuje teorii doing genderu. Podle této teorie je gender performován v interakci. V prvních fázích se tato teorie zabývala komunikačním stylem, zkoumala se odlišnost v komunikaci mezi ženami a muži. Ženy podle těchto výzkumů více užívají zdvořilých, emocionálně zabarvených výrazů (strašně moc se těším), daleko častěji se v konverzaci ujišťují a starají se o zpětnou vazbu (co myslíš?). Ženy i přes to, že na rozdíl od mužů mluví rychleji a více, se nechávají přerušovat. To má značit jejich submisivnost. V současnosti se výzkumy zaměřují na kontext, centrum bádání je přesunuto k sociálnímu konstruktivismu, kde je gender rozšířen o další sociální pohlaví, například se zkoumá i vztah homosexuality k diskurzu.³⁹ Co se České republiky týče, tak bych se nejprve chtěla zaměřit na již zmíněnou doktorku Janu Valdřovou, která je zakladatelkou české genderové lingvistiky.⁴⁰ Mimo jiné se zabývá například přechylováním příjmení a je soudní znalkyní v oboru jmen a příjmení⁴¹ – zejména trans lidé se na ni mohou obrátit při problémech s výběrem neutrálního jména a příjmení, čemuž se ostatně budu věnovat v následující kapitole.

Pokud se pokusím o srovnání českého jazyka (můžeme sem ale v podstatě zahrnout všechny slovanské jazyky) například s jazykem anglickým, můžeme si všimnout mnohých rozdílů. Například Pavel Eisner, překladatel a esejista, dříve prohlásil slovanské jazyky za „erotické“, kdežto angličtinu za „bezpohlavní“ a němčině připsal „malou dávku pohlavnosti“. Eisner

[cy.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA](https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA)

³⁹ Valdřová, J. (2017): GENDEROVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA>

⁴⁰ VEITOVÁ, K. *Genderová lingvistika Jana Valdřová: Kladu si vysoké latky* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://genderaveda.cz/genderova-lingvistika-jana-valdrova-kladu-si-vysoke-latky/>

⁴¹ VALDŘOVÁ, J. *Trans jméno a příjmení: jaké vybrat?*, 2019 [online]. [vid. 2021-03-30]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2019/07/trans-jmeno-a-prijmeni-jake-vybrat/>

považuje ženskou mluvu za půvabnější a zvukomalebnější než jazyk mužů, a to především díky koncovce -a: „veselá, zpívala“.⁴² Valdřová však zjišťuje, že pestrý výskyt rodových koncovek v českém jazyce vede k nadužívání „nepříznakového maskulina“. Jako příklad uvádí oslovení na volebních lístcích z roku 2000, kde bylo oslovení „Vážení voliči“. Dále zmiňuje, že tyto genderové asymetrie se vyskytují v samotném mluvnickém systému, když se například shoda přísudku s podmětem řídí výskytem maskulina ve větě. V článku dále zmiňuje patriarchalismus (sexismy), které jsou zaměřeny ve větší míře na ženy, sémantické posuny a jazykovou pornografii, kde jsou (většinou v reklamách) masově vnucovány dvojsmyslné a diskriminující výroky, které znovu ve větší míře útočí na ženské pohlaví. Závěrem můžeme říci, že toto všechno ovlivňuje konverzační styl a chování včetně nonverbální komunikace se ženami. Valdřová jako příklad zmiňuje sestavování titulků v novinách, kdy se u žen používá křestních jmen, kdežto u mužů jen příjmení a jejich funkce (*Hillary navštívila..., ale ne Bill vypovídal...*).⁴³ Jako další příklad můžeme připomenout i soutěž Sexistické prasátečko. Záměrem této soutěže bylo upozorňovat na neetické reklamy, které nějakým způsobem diskriminují ženy (ale i muže), nebo nás utvrzují v určitých stereotypch.⁴⁴

Anglický a český jazyk mají přece jen něco společného – oba jazyky mají jak gramatický rod, rod jako sociální konstrukt, ale i biologickou pohlavnost. To znamená, že rod gramatický (používaný poté ve skloňování a u mluvnických kategorií) se nemusí shodovat s pohlavností biologickou. Například v češtině máme slovo páže, které se zařazuje ke střednímu rodu z pohledu mluvnické kategorie, ale pážetem byl vždy muž, nebo slovo sněhulák řadíme k rodu mužskému životnému, i když sněhulák není živou bytostí.⁴⁵ V angličtině můžeme zmínit třeba slovo teacher, které vůbec nemá pevný mluvnický rod, či slovo cat, které se řadí mezi podstatná jména neživotná.⁴⁶

Nezanedbatelným rozdílem mez češtinou a angličtinou je ale to, že v angličtině dokážeme rozlišit pohlavnost jen podle používaného osobního zájmena (he, she, it)⁴⁷ a zájmena přivlastňovacího (his, her). Pohlavnost můžeme určit i u pár podstatných jmen anebo u některých forem adres, kdy před jménem uvádíme například Mr. nebo Mrs. To znamená – angličtina na rozdíl od češtiny má jen málo pohlavních ukazatelů. Další výhodou pro transgender, či nebinární lidi, je to, že angličtina má oproti slovanským jazykům jen velmi málo přechýlených povolání a používá se většinou jeden tvar zahrnující všechna pohlaví. V češtině běžně používáme učitel/

⁴² EISNER, P., NIEDERLOVÁ, P., ed., Čeština a žena in *Chrást i tvrz: kniha o češtině*. S. 454, V Praze: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-397-3.

⁴³ VALDŘOVÁ, J. *Jazyk jako nástroj demokratizace společnosti: Lingvistika odhaluje genderové asymetrie*, 2000 [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/demokratizace>

⁴⁴ *Sexistické prasátečko* [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <https://www.prasatecko.cz/>

⁴⁵ Klára Osolobě (2017): ROD. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ROD>

⁴⁶ VÍT, Marek. Rod podstatných jmen v angličtině. *Help for english*, 2021[online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.helpforenglish.cz/article/2007042402-rod-podstatnych-jmen-v-anglictine>

⁴⁷ AIKHENVALD, Alexandra Y. *How Gender Shapes the World*. OUP Oxford, 2016. ISBN 9780198723752.

učitelka, v angličtině pouze teacher. Stejně tak se v angličtině změnilly názvy povolání, které končily na -man, na neutrální; například police officer, spokesperson, nebo chairperson.⁴⁸

2.2 Strategie používání genderově korektního jazyka v běžné komunikaci

Jelikož se ve své práci zabývám neutrálními jmény u transgender lidí a názorem na ně, považuji za důležité zmínit ve své práci i to, jak vhodně používat jazyk při komunikaci s nimi. Mnohokrát si totiž u lidí, kteří prochází tranzicí, nemusíme být jistí, s jakým rodem se momentálně ztotožňují. V této kapitole bude také zmíněna celková genderová korektnost vůči ženám i mužům. Na tato témata vzniklo už poměrně dost příruček, které bych chtěla zmínit a ze kterých budu v této kapitole vycházet.

Jako první bych chtěla zmínit příručku trojice autorek Valdřová, Knotková-Čapková a Paclíková, jejichž příručka vznikla pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s názvem *Kultura genderově vyváženého vyjadřování*. Ty se ve své příručce zabývají genderovou korektností obecně, nejen vůči transgender lidem. Jak samy autorky zmiňují na začátku příručky, nejde jim o to, aby nařizovaly někomu, jak má psát či mluvit, chtěly ale docílit toho, aby komunikaci učinily zdvořilejší, kultivovanější a vyrovnanější k oběma pohlavím. V první kapitole se Blanka Knotková-Čapková zabývá jazykem, diskriminací a demokracií. Pokouší se na několika příkladech vysvětlit, jak spolu tyto pojmy souvisí a pozoruje proměnu ve smýšlení v průběhu časových, historicky významných, období. V neposlední řadě se také zabývá sexismem v jazyce a za zmínku stojí také desatero genderové korektnosti, které autorka čerpá z internetové stránky zabanaprameni.cz, která už bohužel není dostupná. Desatero má ale následujících deset bodů, které jsem našla na jiných stránkách, a jejichž autorem je Tomáš Břicháček: *1. Vyhybejme se genderově stereotypnímu uvažování o mužích a o ženách, 2. Nezesměšňujme ženy nebo muže, které/kteří se chovají genderově nestereotypně, 3. Neoznačujme jako výjimky ženy/muže, které/kteří působí v méně typických rolích, 4. Neospravedlňujme genderové stereotypy pořekadly a příslovími, odkazy na přírodu či na vědecké autority, 5. Nehodnoťme rozdílně tentýž projev chování u žen a u mužů, 6. Všimějme si, jak je ženské tělo zneužíváno jako zkrášlující a sexuálně stimulující objekt v reklamě, apod., 7. Používejme tvary obojího rodu tam, kde mají označovat ženy i muže, 8. Užívejme ženské tvary názvů profesí, zejména tam, kde se jedná o konkrétní ženu, 9. Všimějme si rozmanitosti, která existuje mezi ženami. Všimějme si rozmanitosti, která je mezi muži, 10. Přemýšlejme, čemu se smějeme.*⁴⁹

⁴⁸ Guidelines for gender-inclusive language in English. UNITED NATIONS: *Gender-inclusive language* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/gender-inclusive-language/guidelines.shtml>

⁴⁹ BŘICHÁČEK, T. „Genderová korektnost“ zakyslých žab. *VIRTUALLY: názorový internetový deník*, 2010 [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <http://virtually.cz/archiv.php?art=13013>

V druhé části příručky je příspěvek již zmíněné Jany Valdřové s názvem Genderová kultura projevu v českém jazykovém prostředí. Valdřová se nejprve zabývá přesným vymezením pojmu a jeho problému a problémem generického maskulina. Dále Valdřová zmiňuje deset námitek, které by někdo mohl vznést proti změně našeho vyjadřování a věcně na tyto námítky odpovídá. Zajímavou částí u Valdřové je i přechylování příjmení a srovnávání různých jazykových jevů a prohrěšků s němčinou. V poslední části příručky je článek Jany Paclíkové, která se zabývá genderově korektním vyjadřováním v německém a anglickém jazyce. Paclíková zde uvádí příklady, jak genderové nerovnosti v jazyce řeší tyto dva státy a jak bychom se od těchto států mohli ponaučit. Nezapomíná ovšem zmínit, že vychází z příruček jednotlivých států, kde se jimi lidé musí řídit, kdežto tato příručka, která vznikla a o které píše v této části práce, je v České republice v podstatě první takovou příručkou.⁵⁰

Autorem druhé práce, kterou bych zde chtěla zmínit, je Lal Zimman. Ten se ve svém článku s názvem *Transgender language reform: some challenges and strategies for promoting trans-affirming, gender-inclusive language* zabývá jazykem používaným v komunikaci s transgender lidmi. Zkoumá tu několik problémů, ale i jejich řešení a strategie, se kterými přišli samotní transgender lidé. V první části článku Zimman zmiňuje, proč v posledních letech došlo v USA ke změně postavení transgender lidí. Zimman tvrdí, že je to díky tomu, že čím dál tím více veřejně slavných lidí se k této komunitě hlásí, došlo ke změnám a nárůstu práv a postavení této komunity, z čehož plyne i zvýšený zájem o zlepšení komunikace s nimi ze stran škol, zdravotnictví a médií. Zimman zde dále zmiňuje zranitelnost transgender lidí v několika různých odvětvích, ať už se jedná o verbální či fyzické napadání, diskriminaci ve zdravotnictví, školství, nebo zaměstnání. I díky tomu roste zájem cisgender lidí (netransgender) jim (transgender) pomoci, i v oblasti jazykové komunikace. Za novější úspěch tohoto snažení považuje Zimman například zavedení slova nebinární pro osoby, kteří se sami jasně neidentifikují s mužským či ženským pohlavím. V další části článku se Zimman zabývá jazykovou reformou z hlediska porovnání minulosti a současnosti, ve které zmiňuje zejména feministická hnutí spjatá s minulostí, nebo se zabývá takzvanou queer lingvistikou spjatou se současností. V obou případech se zabývá jejich historiemi a nejčastějšími řešenými problémy. Zimman se pak v další části zabývá transgenderovou reformou, ve které víceméně potvrzuje to, že v anglickém jazyce u mluvčího jen stěží odhalíme jeho rod, protože je jen málo indexů, které nás k tomu dovedou.⁵¹

⁵⁰ VALDŘOVÁ, J., B. KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ a P. PACLÍKOVÁ. Kultura genderově vyváženého vyjadřování: Jak koncipovat promluvy a texty? Na co dbát v češtině a v cizím jazyce? Jak lépe zviditelnit odborný přínos žen? *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://data.idnes.cz/soubory/studium/a100125_bar_gender_prirucka.pdf

⁵¹ ZIMMAN, L. Transgender language reform: some challenges and strategies for promoting trans-affirming, gender-inclusive language. *Journal of Language and Discrimination*, 2017[online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://journals.equinoxpub.com/OLDJLD/article/view/33139/pdf>

Nyní se pojdme ale už podívat na to hlavní, proč Zimman tento článek sepsal, a to jsou jednotlivé strategie a jejich používání v každodenním životě. Zimman ve svém článku zmiňuje čtyři nejdůležitější oblasti: genderové štítky, zájmena, když pohlaví není relevantní a když pohlaví je relevantní. Všechny tyto oblasti se vzájemně prolínají a jak upozorňuje Zimman, jako velmi důležité se mu jeví to, abychom s lidmi otevřeně komunikovali, pokud si nejsme jisti, měli bychom se otevřeně zeptat, jak máme daného člověka oslovovat, jaká máme při hovoru s ním používat zájmena. Podle Zimmana nejde ani tak o to změnit jazyk, ale způsob, jakým ho používáme⁵², což ostatně sdělovaly i autorky přechodného článku.

2.3 Gender v knihách

Tuto kapitolu jsem se rozhodla zpracovat, protože gender v knihách a pohádkách hraje velkou roli. Stejně jako v následujících analýzách v praktické části, i knihy v sobě mají zakódované skryté významy v použitém jazyce, ve výběru slov, kterých si na první pohled nemusíme vůbec všimnout. Knihy (pohádky) navíc ovlivňují zejména děti, o kterých jsem pojednávala v jedné z předchozích kapitol.

V současnosti je dostupných mnoho studií, které se zabývají zobrazením genderu a stereotypů nejen v pohádkách, ale ve všech knihách pro mládež i dospělé. V článku s názvem Gender velí: změňte pohádky⁵³, je vykresleno několik rovin těchto problémů, zejména z psychologického hlediska. V článku se dozvídáme, že už v raném dětství se všichni přikláníme k jednomu pohlaví, což je důležité pro náš zdravý vývoj – ať už pomocí oblečení, či specifickým chováním (především nápodobou rodičů).

A přesně v tomto období probíhá první setkání s pohádkou. Podle autorky článku jsou si ženy a muži rovni, mají (mít) rovné příležitosti – tomu ale zabraňují určité kulturní stereotypy (ženské a mužské chování, vzezření, poslání, zaměstnání...), které je třeba si uvědomovat a postupně je odbourávat, ale kterých jsou pohádky plné. Zmiňuje zde například kampaň vedenou britskou poslankyní Mary Creagovou, která útočí na tvůrce oblíbené pohádky o Mašince Tomášovi, protože je v ní málo ženských postav.

Dále autorka pojednává už o konkrétních případech stereotypů nejčastěji zobrazených v pohádkách. Nejprve je zmíněn genderový problém, který ale nenastává v literatuře pro nejmenší, protože jsou zde vyobrazena zvířátka jako hlavní hrdinové. Mládčata zvířata jsou rodově neutrální (kuře, tele, štěně, kotě), a proto se s nimi ztotožní chlapec i dívka. Genderový problém ale nastává později, kdy klasické pohádky zobrazují muže a ženy stereotypně: ženy zaujímají

⁵² ZIMMAN, L. Transgender language reform: some challenges and strategies for promoting trans-affirming, gender-inclusive language. *Journal of Language and Discrimination*, 2017[online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://journals.equinoxpub.com/OLDJLD/article/view/33139/pdf>

⁵³ BARTOŠOVÁ, Jiřina. Gender velí: změňte pohádky, č. 10/2014, *Psychologie dnes* [cit. 2021-12-27]

pasivnější a vedlejší role (jediná starost princezen je být krásná a čekat na vysvobození princem). Na tento popud začaly vznikat takzvané genderové pohádky, kdy princezna nečeká a bere život do svých rukou. To děti totiž nevnímají jako problematické, do role se dokáží vžít. Problém u těchto genderových pohádek děti vnímají na samém konci. Genderové pohádky totiž nekončí tradičně svatbou prince a princezny, ale princezna například žije sama a prochází dalšími dobrodružstvími. Podle autorky děti stejně zastávají názor, že se princezna měla provdat za prince a měli žít šťastně až do smrti.

Dalším stěžejním bodem je to, že v dětské literatuře je to tak, že čím starší jsou recipienti, tím jsou i genderově vyhraněnější při výběru knih. Zde je tedy nezanedbatelná postava vypravěče, protože to je jedním z genderových kritérií, podle čeho si mládež vybírá knihy. Nejzajímavější mi přijde část, kdy se dozvídáme, že literatura pro mládež je velmi striktně rozdělená, nejen v knihkupectvích, ale i v knihovnách, máme oddělení pro dívky a pro chlapce.⁵⁴ Myslím si, že je to vlastně zbytečné, a zejména pro zmíněné transgender osoby to musí být velmi ponižující a těžké si vůbec knihu vybrat.

Myslím si, že je velmi zajímavé a důležité se těmito otázkami zabývat, protože s knihou se opravdu setkáváme již v raném dětství, a jak můžeme vidět, může nás to velmi ovlivnit. Podle mého názoru by se měly „zbourat“ umělé zábrany, např. rozdělení literatury pro mládež, protože to může vyvolávat zbytečný problém při výběru knih nejen u transgender lidí.

⁵⁴ BARTOŠOVÁ, J. Gender velí: změňte pohádky, č. 10/2014, Psychologie dnes [cit. 2021-12-27]

Analytická část

Pro zpracování diplomové práce jsem zvolila metodu kvalitativní obsahové analýzy, ve které je kladen důraz především na interpretaci obsahu (viz níže Metodika: Kvalitativní obsahová analýza). V mém případě šlo o interpretaci veřejné diskuze o neutrálních jménech u transgender lidí. Kvalitativní obsahová analýza byla zaměřena na výroky jednotlivých skupin k tomuto tématu (odborníci z různých odvětví, laická veřejnost, samotní trans lidé), hledala jsem i skryté významy v textech, pokud tam nějaké byly, a to vše jsem rozčlenila do jednotlivých kategorií. Texty byly vyhledávány na internetových stránkách a sociálních sítích, protože především tam se teď odehrává většina diskuzí veřejnosti. Sociální sítě a média ovlivňují nás všechny, možná více než kdy dřív, i kvůli šířícím se dezinformacím. Na sociálních sítích se může k tématu vyjádřit každý, to samé platí o psaní článků na internetové stránky, pohledy odborníků na situaci se liší, proto jsem očekávala mnoho protichůdných názorů. Cílem této práce bylo pokusit se o předložení přehledného obrazu názorů jednotlivých skupin podle kategorií vytvořených z vybraných textů.

Metodika: Kvalitativní obsahová analýza

Jako metodu zkoumání jsem zvolila kvalitativní obsahovou analýzu (viz výše). Nyní se pokusím objasnit, co tato metoda obnáší, případně jaká jsou její úskalí.

Podle Mayringa se kvalitativní obsahová analýza skládá z několika technik, které dohromady utvářejí systematickou textovou analýzu. Hlavní myšlenkou pro vytvoření kvalitativní obsahové analýzy bylo podle Mayringa uchovat výhody kvantitativní analýzy, ale posunout ji o krok dále, a to do oblasti, ve které budou texty analyzovány a interpretovány na kvalitativní úrovni. Mayring dále ve své práci zmiňuje, že kvalitativní obsahovou analýzou mohou projít všechny typy projevů, dorozumívání se, od textů až po videonahrávky, či dokumenty. Podstatu kvalitativní obsahové analýzy předkládá Mayring takto: „*Kvalitativní obsahová analýza se v tomto rámci definuje jako přístup empirické, metodicky řízené analýzy textů v rámci jejich komunikačního kontextu, dodržující obsahová analytická pravidla a krok za krokem modely, bez unáhlené kvantifikace.*“⁵⁵

Historie kvalitativní obsahové analýzy sahá podle Mayringa hluboko do minulosti a musela projít dlouhou cestou, od čisté kvantitativní obsahové analýzy, přes kritiku kvantitativní analýzy, kdy se nehledělo na skryté významy textů a analýza probíhala povrchně, až po současnost, kdy byly vytvořeny metody pro práci s kvalitativní obsahovou analýzou.⁵⁶

Dále Mayring zmiňuje čtyři výhody, které u kvalitativní obsahové analýzy spatřuje opro-

⁵⁵ MAYRING, P. Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 2000 [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>

⁵⁶ Tamtéž

ti analýze kvantitativní. Tou první je zasazení materiálu do modelu komunikace, kdy by mělo být jasně dané, na jakou část komunikace se zaměřujeme, na pozadí autora komunikace, na prostředí, ve kterém komunikační situace vznikla, nebo třeba na účinek samotného textu. Jako druhou výhodu Mayring vysvětluje pravidla analýzy, kdy analyzujeme krok za krokem podle přesně daných pravidel, na jejichž základě poté můžeme analyzovaný materiál rozčlenit do logických celků. Třetí výhodu vidí Mayring v kategoriích, které stojí v čele analýzy, kdy jednotlivé prvky interpretace textu, které jsme se na základě výzkumných otázek rozhodli pozorovat, rozřazujeme do kategorií, které vytváříme i v průběhu analýzy samotné. Jako poslední, čtvrtou, výhodu Mayring zmiňuje kritéria spolehlivosti a validity, kdy postup této analýzy by měl zaručovat intersubjektivní srozumitelnost výsledků, proto může docházet ke komparaci s jinými studii a mohou se provádět různé kontroly spolehlivosti.⁵⁷

Když Mayring zmínil výhody, přesouvá se ve své práci k postupům kvalitativní obsahové analýzy, ve kterých zmiňuje dva základní přístupy, podle nichž se postupuje, a to je induktivní vývoj kategorií a aplikace deduktivní kategorie. Smyslem induktivního přístupu je podle Mayringa vytvořit definiční kritérium, které bude odvozeno z teoretického základu a výzkumných otázek, které berou ohled na aspekty zkoumaného textu. Podle definičního kritéria se pak materiál zpracuje a kategorie, které byly jen orientační, se retrospektivně začnou odvozovat a zobecňovat. Kdežto u aplikace deduktivních kategorií, podle Mayringa dochází k tomu, že jsou aspekty analýzy předem teoreticky odvozené, vymyšlené, a potom se uvádějí do souvislosti s textem. Analýza je zde metodicky řízená a založená na přiřazení kategorií k určitým částem textu. Podle Mayringa zde jde hlavně o uvedení explicitních definic, příkladů a pravidel pro kódování, pro každou deduktivní kategorii zvlášť, kdy kategorie jsou připraveny v procesu kódování.⁵⁸

Vyhledávání dat a datový korpus

Při vyhledávání dat jsem postupovala následujícím způsobem. Nejprve jsem prohledala stránky, které jsem již znala ze zpracovávání své bakalářské práce. Ta byla jakousi sondou do života českých transgender lidí. Bakalářská práce byla zpracována pomocí polostrukturovaných rozhovorů s trans muži a trans ženami, kteří odpovídali na otázky týkající se jejich dětství, dospívání, průběhu tranzice, přístupem k nim samotným rodinou a přáteli. Poté jsem odpovědi analyzovala a porovnávala. Proto jsem využila například stránky jmetrans.cz, jmetransparent.cz nebo translide.cz. Zde jsem našla několik článků, ale ne všechny se mi hodily k analýze do diplomové práce. Proto jsem do Google vyhledávače napsala několik klíčových slov, například transgender změna jména, neutrální jména, transgender. Poté jsem tato klíčová slova

⁵⁷ MAYRING, P. Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 2000 [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>

⁵⁸ Tamtéž

zkusila zadat i do vyhledávání několika internetových stránek, přesněji idnes.cz a seznam.cz do sekce Novinek. Do Seznamu jsem později ještě zkusila zadat spojení slov neutrální jméno a heslo tranzice. Jelikož jsem chtěla pro porovnání najít i nějaké diskuze z anglofonního prostředí, znovu jsem zvolila vyhledávač Google, ale tentokrát jsem zadala tranzition neutral name a gender neutral Czech names. Druhé zmíněné hledání mi, pro moje překvapení, přineslo spoustu dalších zajímavých zdrojů pro psaní teoretické i praktické části. Dalším hledaným spojením klíčových slov bylo neutrální jména v tranzici. To mě zavedlo i na blog na akutalne.cz již zmíněné Jany Valdové, což mě dovedlo nakonec i k dalším diskuzím. V poslední fázi jsem použila také vyhledávač Scholar Google, kam jsem zadala klíčová slova v českém i v anglickém jazyce.

Analyzovaných článků bylo v konečném součtu osmnáct. Jednalo se zejména o názorové články, kterých bylo jedenáct, veřejné diskuze, kterých bylo šest, a o jeden blog. Dále jsem oslovila pomocí e-mailů a sociálních sítí několik aktérů, kteří figurují v oněch člancích. Ze všech oslovených se mi nakonec podařilo získat odpověď od trans ženy Lenky Králové, doktorky Jany Valdové a od doktorky Hany Fifkové. Mým cílem bylo zjistit, zda k neutrálním jménům zaujímají pořád stejná stanoviska, jako jsem mohla nalézt v analyzovaných člancích. Tato získaná data jsem zahrнула do dílčích analyzovaných dat.

Analýza dat

Po nalezení článků vhodných k analýze jsem si v Excelu vytvořila tabulku, kam jsem znamenávala do sloupců název článku, jméno autora článku, datum vydání článku, zdroj, jméno autora výroku, jeho afiliaci, kódování jeho hlavních výroků a v neposlední řadě jeho klíčové citace týkající se postoje ke změně jména na neutrální u transgender lidí. Po zanalyzování článků jsem se rozhodla autory výroků s jejich citacemi rozčlenit do následujících skupin: trans ženy v České republice, trans muži v České republice, trans ženy v anglofonním prostředí, trans muži v anglofonním prostředí, přispívající do diskuzí v České republice (laická veřejnost), přispívající do diskuzí (laická veřejnost) v anglofonní prostředí, politici a ministerstvo v České republice, organizace Transparent, odborníci – sexuologové, odborníci – sociologové, odborníci – lingvisté. To se ovšem neukázalo jako příliš efektivní, protože jednotlivé skupiny aktérů, které jsem takto rozčlenila, ve většině případů neměly na danou věc stejný názor a postoj, i když mi toto srovnání přišlo také zajímavé. Proto jsem se rozhodla vytvořit skupiny nejčastějších argumentů, proč změnu jména na neutrální vnímají aktéři pozitivně a proč negativně a na závěr porovnat i odpovědi jednotlivých skupin rozdělených podle jejich afiliací.

Tab. 1: Datový korpus

Název textu (článek, diskuze...)	Jméno autora (článku)	Název zdroje
Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka	Barbora Němcová	Aktuálně.cz
Co zažívají při dlouhém procesu tranzice v Česku transgender osoby? Komplikace a paradoxy	Barbora Janauerová	A2larm.cz
Z Ellen Page je Elliot. Transgender herec přijal nové jméno a oslovení	Veřejná diskuze k článku	iDNES.cz
How do trans people choose their name?	Louise Wilson	BBC Scotland News
How Transgender People Choose Their Names "Did it sound right? Did it feel real? Did it feel like home?"	Adryan Corcione	Teenvogue
If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?	Veřejná diskuze	Quora
Chcete změnit jméno? Rozvést! Sterilizovat!	Jana Valdřová	Aktuálně.cz
Změna pohlaví je drahá a bolí, říká Lenka, která se narodila jako Tomáš	Eva Moniová	Seznam zprávy
ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU"	Mirka Dobešová	Lui
Trans ženy bojují o to, aby byly společností skutečně přijímány jako ženy, říká Lenka Králová	Apolena Rychlíková	A2larm.cz
Genderově neutrální jména	Veřejná diskuze	Emimino.cz
Dana, Lori či Dylan. Obliba androgynních jmen roste, každý je však dostat nemůže	Tereza Vlčková	iDnes.cz
Pohlaví jsou dvě, genderově neutrální výchova je nesmysl, věří sexuoložka Fifková	Petr Vizina	iRozhlas.cz
Byl první genderově neutrální osobou v USA, teď je zase mužem. Pohlaví je nezměnitelné, tvrdí	Veřejná diskuze k článku	Lidovky.cz

Povolená neutrální jména v ČR a jak probíhá změna jména	Veřejná diskuze	Modrykonik.cz
Strážci genderového řádu	Tereza Zvolská	A2larm.cz
Genderová vs. transgenderová rovnost aneb o krok dál za běžnými kategoriemi	Mirka Dobešová	Pro Fair Play
What is your opinion on gender neutral names?	Veřejná diskuze	Quora
Rozhovor s Janou Valdovou	Lucie Černohorská	Přes platformu Facebook
E-mailová komunikace s Hanou Fífkovou	Lucie Černohorská	Prostřednictvím e-mailu
Zprávy s Lenkou Královou	Lucie Černohorská	Prostřednictvím Instagramu

Výsledky analýzy

V této kapitole praktické části detailněji rozeberu, popíši a okomentuji zkoumaná data, která jsem logicky rozčlenila na základě jednotlivých argumentů souhlasných i nesouhlasných tak, jak je aktéři použili ve zkoumaných článcích a diskuzích. Dále se pokusím i o komparaci výroků aktérů se stejnou afiliací a interpretaci výsledků analýzy.

1. Negativní postoj ke změně jména na neutrální

V této části práce se nejprve budu zabývat názory, které vyznívaly negativně vůči změně jména na neutrální. Zařadila jsem sem i negativní názory spojené s operací, protože i ty, jak se ukázalo, skrytě souvisí se změnou jména na neutrální.

Časová vytíženost a nedomyšlenost systému/ byrokracie

Hned v prvním článku se vyjadřuje ke změně jména na neutrální trans žena Tereza Španihelová, která změnu jména na neutrální odmítá. Jedním z důvodů je ten, že po operaci by si znovu musela vyměnit doklady – důvodem je tedy několikeré měnění dokladů, protože nové jméno a rodné číslo se v dokladech může změnit až po operaci: „*Problém je i v několikanásobném měnění dokladů. Je to obrovská komplikace, zvláště pokud máte firmu, několik účtů a podobně.*“⁵⁹ Argumentuje tedy proti používání neutrálního jména z důvodu časové nákladnosti. Tereza dále vnímá změnu jména na neutrální za zbytečnou. Tím důvodem je, že i při změně jména na neutrální v období tranzice se v dokladech nemění pohlaví. Proto by stále byla oslovoována původním rodem pan/paní. Argumentuje tedy proti používání neutrálního jména z důvodu zbytečnosti (nedomyšlenosti), protože po změně jména se pohlaví v dokladech nemění.

Trans muž Pavel také zmiňuje nedokonalost českého systému na matrikách, či časovou nákladnost několikeré změny jmen: „*Nemluvě o tom, že jak se konkrétně budeš jmenovat, visí i na matrikářkách. I když jsem měl od Fifkové nějaký seznam neutrálních jmen, vybral jsem si takové, na které mi matrikářka řekla, že nepadá v úvahu...A změna dokladů je bláznivé kolečko po úřadech, ale tobě to nic nepřinese. Prostě si změniš jméno proto, abys šla před komisi. A pak můžeš začít znova.*“⁶⁰ Argumentuje tedy, stejně jako Tereza, proti používání neutrálního jména z důvodu časové nákladnosti, zároveň také z důvodu nedomyšlenosti celého systému, kdy si transgender člověk nemění jméno z toho důvodu, aby vyřešilo nějaký jeho problém a aby se

⁵⁹ NĚMCOVÁ, Barbo.ra. Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka. 2018. [online]. [cit. 2021-4-10] Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu-pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r~c46edefec33011e8b2380cc47ab5f122/>

⁶⁰ DOBEŠOVÁ, Mirka. ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU". 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

s ním ztotožnil, ale kvůli samotnému byrokratickému procesu tranzice. Lze zde tedy odkázat k definici byrokracie Roberta Mertona⁶¹, kdy se prostředky k dosažení nějakého cíle promění v cíl samotný.

Zde si můžeme všimnout, že se oba aktéři z článků naprosto shodnou ve svých pohledech na tuto věc. Tyto dva argumenty spolu velmi úzce souvisí tak, že bez jednoho by nevznikl ani ten druhý problém, a proto jsem se rozhodla je spojit do jednoho celku. Na rozdíl od Terezy ale Pavel celé to kolečko a nedomyšlenost systému a časové náročnosti zažil na vlastní kůži, když si měnil jméno na neutrální. Upozorňuje i na další problém, a to je problém týkající se matričních úřadů. Tímto problémem se zabývá doktorka Valdřová, jejíž analyzovaný článek rozeberu níže. Takto dohromady se to celé jeví jako byrokratický problém, kdy se úředníci snaží o nějaké racionalistické řešení, ale přesto si uvědomují svou nadřazenost a využívají ji.

Pocit poníženosti

Trans žena Tereza Španihelová uvádí v článku i další důvod, proč se změnou jména na neutrální nesouhlasí. Podle ní by jí užívání neutrálního jména jen ublížilo po psychické stránce, protože je to pro ni ponižující: „*Pro mě je neutrální jméno ponižující, mně by spíše uškodilo na psychice. Mé mužské jméno Jakub pro mě nikdy překážkou nebylo.*“⁶² Argumentuje tedy proti používání neutrálního jména z důvodu ponížení. V kontextu celého článku to na mě působí tak, že se cítí ponížene z toho důvodu, že by se snížila na úroveň neidentifikované osoby, cítila by se jako něco, to. Což souvisí s dalším použitým argumentem – samotnou genderovou neutrálností (viz níže).

Trans muž Pavel v článku jiném ale na rozdíl od Terezy změnu jména na neutrální podstoupil, ale i přesto se styděl, když měl ukazovat občanský průkaz s tímto jménem, protože tím prozradil svou identitu, když měl v dokladech neutrální jméno a své původní biologické pohlaví: „*Pokaždé, když ukážeš v zaměstnání nebo kdekoliv jinde doklady s neutrálem, totálně se prozradíš. Ty chceš, aby tě okolí už bralo jako člověka opačného pohlaví, chceš tak být oslovovaná.*“⁶³ Podle něj ho změna jména na neutrální dostávala do velmi trapných situací, protože měl v dokladech neutrální jméno, pohlaví, se kterým se narodil, ale díky tranzici už k němu biologické pohlaví už vizuálně nesedělo, a tak cítil se ponížene: „*V občance máš ale kromě divného jména ještě pohlaví, které být nechceš a které ani díky hormonální léčbě už neodpovídá. Měl jsem s tím*

⁶¹ MERTON, Robert King. *Studie ze sociologické teorie*. S. 178-195. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Moderní sociologické teorie. ISBN 8085850923.

⁶² NĚMCOVÁ, Barbora. *Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka*. 2018. Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu-pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r~c46edefee33011e8b2380cc47ab5f122/>

⁶³ DOBEŠOVÁ, Mirka. *ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU"*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

problémy hlavně na běžných vyšetřeních, kdy docházelo v čekárnách k dost trapným situacím.“⁶⁴ Argumentuje tedy proti změně jména na neutrální stále se opakujícími pocity ponížení. Zde ale není původem ponížení snížení se na hranici toho, něčeho, ale nesoulad vizáže s jeho původním pohlavím uvedeným v dokladech.

Dalším aktérem, který tento názor zastává je autorka dalšího článku a genderistka Tereza Zvolská. Ta ve svém článku popisuje cestu trans lidí od jejich začátku až do konce, protože mohla být u jedné takové cesty po celou dobu přítomna. Tereza mimo jiné zastává názor proti používání neutrálních jmen a srovnává proces v České republice například s Dánskem. U neutrálních jmen vnímá negativně zejména genderovou neutralnost, kdy lidé preferující jeden gender jsou kvůli jménům někde na půli cesty, a z toho potom mohou pramenit pocity ponížení a frustrace, především v případech, kdy musí ukazovat občanský průkaz: „*Do té doby jsou osoby, které preferují genderovou expresi jedním či druhým směrem, drženy jako rukojmí v meziprostoru. To může být velmi frustrující z ohledem na nutnost se čas od času prokazovat dokladem totožnosti, kde vyznačené pohlaví nemusí odpovídat zevnějšku.*“⁶⁵ Mimo jiné Zvolská vnímá ve vynucování neutrálních jmen skrytě mocenský přístup, který je vynucován skrze jazyk, protože čeština je z jejího pohledu genderový jazyk, ve kterém dáváme neustále najevo, ke kterému genderu patříme, s jakým genderem se identifikujeme: „*Z mého pohledu jde o symbolické násilí, prováděné právě skrze jazyk.*“⁶⁶ Proti neutrálním jménům tedy argumentuje pocity ponížení a frustrace, ale také přidává nový pohled, a to vynucování si moci prostřednictvím jazyka.

Zatímco pro Terezu je ponižující jen pomyšlení na to, že by měla používat neutrální jméno, Pavel si problémy a ponížení spojené s neutrálním jménem zažil. Zvolská vnímá tyto pocity stejně, i když jen prostřednictvím někoho, u koho celý proces mohla pozorovat a být jeho součástí. Nicméně pocit ponížení se u všech aktérů opakuje, Zvolská navíc přidává nový pohled, a to násilí zprostředkované pomocí jazyka. Odkazuje také na velkou genderovost českého jazyka samotného, což jsem zmiňovala i v teoretické části práce. Už zde si můžeme všimnout, že většina použitých argumentů je velmi úzce spjata s jinými argumenty, na což je určitě vhodné poukázat. Argumenty jsem ale členila podle toho, jak silně byly použity v analyzovaném materiálu.

⁶⁴ DOBEŠOVÁ, Mirka. ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU". 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

⁶⁵ ZVOLSKÁ, Tereza. Strážci genderového řádu. A2LARM [online]. 2016 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2016/08/strazci-genderoveho-radu/>

⁶⁶ Tamtéž

Nástroj útlaku

První osobou, kterou jsem se rozhodla oslovit přímo, na základě vypracování praktické části, je Lenka Králová, trans žena, členka organizace Transparent, jež natáčí videa na svůj youtube kanál a internetovou stránku vtranzu.cz. Králová byla aktérkou hned v několika článcích, které jsem analyzovala, a proto jsem se rozhodla ji kontaktovat prostřednictvím sociální sítě Instagram. Na mou otázku reagovala tak, jak se dalo čekat po zanalyzování jejího postoje v článcích. Opravdu se jí velmi přičí používat neutrální jméno, a proto si ho sama nikdy nezměnila. V dokladech má pořád mužské jméno a mužské pohlaví, i když už poměrně dlouho vystupuje právě pod jménem Lenka Králová. Toto vynucování si neutrálních jmen u trans lidí považuje za nacionalistickou praxi, které má uchránit jakousi čistotu českého jazyka. V podstatě se názorově shoduje se Zvolskou z předchozí analýzy. Doslovný přepis odpovědi nyní přikládám: *„Na vynucování neutrálních jmen pro trans lidi nevidím pozitivního nic. Je to dehonestující praktika, která ani nemá žádné opodstatnění. To, že zákon je postaven tak, že mužská jména mohou být jen pro muže a obráceně nemá žádný jiný důvod, než nějakou pseudo ochranu čistoty českého jazyka. Vnímám tedy toto nařízení jako čistě nacionalistické bez jakéhokoli přesahu jinam. Nacionalismus podle mého nemá v civilizované společnosti 21. století co dělat. S tím je spojená skandální praktika, v Evropě už velmi vzácná – vynucování kastrací kvůli úřední změně pohlaví. Pokud si tedy člověk nechá uříznout funkční kus svého těla, dostane tím i právo na jméno, které chce. Je pravda, že znám osobně lidi, jimž se jejich zvolené neutrální jméno líbilo a nechali si ho i po úřední změně. Je ale skandální, že stát něco takového vyžaduje. Měla by to být volba každého člověka. Já osobně jsem se rozhodla žádné operace nepodstoupit a tak dál žiju s písmenkem M v občance. Jsem rebelka a mít neutrální jméno jenom kvůli nacionalistickým a fašizujícím zákonům naší země by se mi přičilo a nevážila bych si pak sama sebe. Rozhodla jsem se tedy ponechat si svoje původní mužské jméno a vnímám to jako takový „fakáč“ ukázaný téhle zemi a systému. Nebudu skákat, jak někdo píská prostě. Neutrální jména vnímá jako nástroj útlaku.“⁶⁷*

Zde si znovu můžeme všimnout úzkého provázání argumentů. Králová sice nejsilněji ve své výpovědi zmiňuje vynucování genderově neutrálních jmen jako nástroj útlaku, ale znovu je to úzce spjato s celým procesem, a tedy s byrokracií, ale také s argumentem, který použila ve svém článku Zvolská, tedy mocí vynucovanou skrze jazyk.

Možná diskriminace a stigma

Trans žena Lenka Králová se v jiném článku vyjadřuje proti změně jména na neutrální, a to z důvodu diskriminace, protože po změně jména na neutrální se v dokladech stále pohlaví ne-

⁶⁷ Lenka Králová, přepis odpovědi ze sociální sítě Instagram ze dne 15.4. 2022

mění. Pohlaví se trans lidem změní až po finální operaci, při které je v Čechách ale stále vyžadovaná sterilizace: „*Dokud si nenechám odstranit varlata, můžu si úředně změnit jméno jen na neutrální jako třeba René, Andrea nebo Alex. Po sterilizaci by mi všechno přepsali. Když žádáš o práci jako žena a na maturitním vysvědčení nebo v občance máš opačné pohlaví, vypadá to divně. Může to být podklad pro diskriminaci.*“⁶⁸ Argumentem proti používání neutrálních jmen je zde tedy možná diskriminace v osobním životě, zejména v práci.

S pohledem organizace Transparent jsem se setkala už v prvním analyzovaném článku. Podle této organizace je změna jména na neutrální zbytečná. Podle nich by trans lidé v procesu tranzice měli mít možnost nechat si změnit jméno ihned na finální tvar, který chtějí používat po tranzici. Jako důvody uvádí neschopnost vytvořit neutrální tvar z některých původních jmen, omezený výběr křestních jmen a také to, že pokud příjmení končí na -ů nebo -ých, je to stigmatizující: „*Nevidíme důvod, proč by nemělo být možné v procesu tranzice změnit si jméno hned na finální tvar - neutrální tvar z původního jména často ani dobře vytvořit nejde, je omezený výběr křestních jmen a tvar příjmení končící na -ů nebo -ých je stigmatizující.*“⁶⁹ Tento pohled za organizaci poskytl Viktor Heumann, který je současně také trans muž a je jedním ze zakladatelů této organizace.

S dalším názorem se setkávám v článku Mirky Dobešové. Dobešová se ve svém článku zabývá genderovou (ne)rovností a upozorňuje na všechny možné prvky, které mohou vést k diskriminaci v mnoha případech. Také se zde vymezuje proti změně jména na genderově neutrální tvar, a to kvůli možné diskriminaci. Hlavní záminkou by podle Dobešové mohlo být to, že se trans lidem v období tranzice neshodují údaje v dokladech s jejich vizáží: „*Během své přeměny se potýkají s tím, že jejich vizuální podoba neodpovídá osobním údajům a dokladům (a upozorní na sebe i v případě, že je jim již přiděleno neutrální jméno), čelí problémům s uznáním svých předchozích kvalifikací.*“⁷⁰ Dobešová tedy stejně jako její předchůdci argumentuje proti změně jména na neutrální tvar možnou diskriminací.

Zde se můžeme setkat s několika důvody, proč je změna jména na neutrální odmítána. Jako nejsilnější argumenty zde vnímám možnou diskriminaci a stigmatizaci transgender lidí, kteří by si jméno na neutrální nechali změnit. Z vlastní zkušenosti musím říct, že je pravda, že pokud se člověk o skupinu transgender lidí zajímá a ví, jak proces tranzice probíhá a jak probíhá proces vybírání a změna jména na genderově neutrální tvar, mohou znaky popsané v citaci or-

⁶⁸ MONIOVÁ, Eva. *Změna pohlaví je drahá a bolí, říká Lenka, která se narodila jako Tomáš*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zmena-pohlavi-je-draha-a-boli-rika-lenka-ktera-se-narodila-jako-tomas-108897>

⁶⁹ NĚMCOVÁ, Barbora. *Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka*. 2018. [online]. [cit. 2021-4-11] Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu-pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r~c46edefee33011e8b2380cc47ab5f122/>

⁷⁰ DOBEŠOVÁ, Mirka. *Genderová vs. transgenderová rovnost aneb o krok dál za běžnými kategoriemi. Pro Fair Play* [online]. 2015 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.profairplay.cz/genderova-vs-transgenderova-rovnost-aneb-o-krok-dal-za-beznymi-kategoriemi/>

organizace Transparent zbytečně upozorňovat na transgender jednotlivce a někteří by této znalosti mohli využít v jejich neprospěch. U Králové zase ale vidím i argument, který znovu souvisí s byrokracií celého procesu. Dobešová zase poukazuje na argument spjatý s celkovou vizáží u transgender lidí, kdy se aktuální vizáž neshoduje s pohlavím v dokumentech.

Genderová neutrálnost

Trans žena Jamie Vennix, z anglofonního prostředí z diskuzní platformy, se vyjádřila proti používání neutrálních jmen, vždy totiž chtěla jméno, které je vyloženě ženské: „*Opravdu jsem nechtěla rodově neutrální křestní jméno. Chtěla jsem křestní jméno, které by lidé bez otázek poznali jako ženské, až ho uvidí.*“⁷¹ (překlad autorka).

Argumentuje tedy proti používání neutrálních jmen právě genderovou neutrálností, kvůli které se nemůže řadit mezi svou cílovou skupinu. I přes to ale změnu jména na neutrální podstoupila a své neutrální jméno si nechala jako druhé.

Názor trans muže Pavla s tím, že je zásadně proti používání neutrálních jmen, jsem zmínila už výše s jinými argumenty, důvody ale udává i další. Například když měl používat neutrální jméno, necítil se jako někdo, ale jako něco, to: „*Neutrální jméno máš v roce toho testování, nemůžeš mít v občance „M“, protože nejsi po sterilizaci, a nemůžeš mít ani ženské jméno, protože už jsi v tom období přechodu.*“⁷² Argumentuje proti používání neutrálních jmen tím, že se necítil jako muž, tedy samotnou neutrálností jména.

Posledním pohledem v prvním článku je pohled experta na gender Zdeňka Slobody ze Sociologického ústavu Akademie věd České republiky. Podle něj je vyžadování neutrálních jmen českými lékaři absurdní. Sloboda zastává názor, že čeština je genderový jazyk a neustále při komunikaci vyjadřujete, zda jste muž či žena: „*Z mého pohledu je podmínka neutrálního jména, kterou čeští lékaři dlouhodobě vyžadují, absurdní. Čeština je genderová, a když mluvíte o jakékoliv osobě, tak neustále vyjadřujete, že jste muž, nebo žena.*“⁷³ Dále si myslí, že nedává smysl, aby si člověk zvolil neutrální jméno, a přesto o sobě mluvil v určitém rodě: „*V rámci life testu skoro až závazně (lékaři) těm lidem doporučují, aby měli nějaké neutrální jméno, ale stejně aby o sobě mluvili v nějakém rodě. To nedává moc smysl.*“⁷⁴ Sloboda tedy argumentuje také neutrálností jména, i když transgender člověk není neutrální bytost a projevuje se genderově,

⁷¹ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?* 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

⁷² DOBEŠOVÁ, Mirka. ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU". 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

⁷³ NĚMCOVÁ, Barbo.ra. *Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka.* 2018. [online]. [cit. 2021-4-10] Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu-pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r-c46edefee33011e8b2380cc47ab5f122/>

⁷⁴ Tamtéž

ještě k tomu argumentuje samotnou genderovostí českého jazyka. Sloboda ale navíc ještě udává způsob řešení. Řešením by podle něj bylo, kdyby s tito lidé, už tak procházející těžkou situací, mohli změnit pohlaví v dokladech bez ohledu na jejich fyzický stav.

Nejsilnějším argumentem opakujícím se v této skupině lidí je tedy argument samotné genderové neutrálnosti jmen. Jak už jsem psala v teoretické části, čeština (a celkově slovanské jazyky) je velmi genderová a v podstatě stále v řeči používáte nějaký rod, čímž se řadíte mezi jednu či druhou genderovou skupinu lidí. Proto tento argument vnímám jako velmi silný. Zajímavé je, že se zde ale vyskytla jediná osoba z anglofonního prostředí, která je silně proti používání neutrálních jmen. Ostatní z anglofonního prostředí totiž byli pro používání neutrálního jména.

Podvod

Trans muž Pavel navíc ještě poskytuje i jiný pohled, kdy používání neutrálního jména vnímá jako podvod, protože to jméno pro něj ve skutečnosti vůbec nic neznamená, je cíleně používáno jen v tom přechodném období: „*Máš v dokladech nějaké cizí jméno, nejmenovala ses tak, nejmenuješ se tak a ani po tranzici se tak jmenovat nebudeš...*“⁷⁵ Argumentuje proti používání neutrálních jmen podvodem, což je jedinečný názor, který jsem u žádného jiného aktéra nezaznamenala. Je zde nutno také podotknout, že u všech ale tento argument neplatí. Všichni z anglofonního prostředí si totiž zvolili takové neutrální jméno, které používají jako cílové. Jako cílové své neutrální jméno používá i mnoho trans lidí z Čech, které buď osobně znám, ale potvrdila mi to v soukromé korespondenci i již zmíněná Králová.

Proti operaci – strach

Trans žena Lenka Králová se sice v tomto článku vyloženě nevymezuje vůči neutrálním jménům u transgender osob, sama ale jméno v dokladech na neutrální změněné nemá, čímž se dá předpokládat negativní postoj k neutrálním jménům. Ostře se ale v článku vymezuje proti operaci, kterou trans lidé musí podstoupit právě kvůli finální změně jména na své cílové. S operací, díky které by si pak mohla nechat změnit kompletně všechny doklady a pohlaví v nich, nesouhlasí, protože se bojí. Strach má i kvůli tomu, že slyšela o operacích, které se nepovedly. Lenka i podle fotografií uveřejněných v článku vypadá úplně jako žena, a proto nezměněné jméno a pohlaví v dokladech způsobuje trapné situace v běžném životě. Lenka tedy argumentuje proti operaci strachem.

Trans muž Jan, stejně jako trans žena Lenka Králová ze stejného článku, se nevymezuje

⁷⁵ DOBEŠOVÁ, Mirka. ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU". 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

proti neutrálním jménům, ale velmi nesouhlasí s operací, taktéž z důvodu strachu. Stejně jako trans žena Lenka ale nemá změněné jméno na neutrální v dokladech, proto z toho lze znovu odvodit to, že s neutrálními jmény nesouhlasí. Protože je proti operaci a neutrální jméno si změnit v dokladech nenechal, má pořád v pase ženské jméno i pohlaví. Také zde uvádí běžné situace ze života, ve kterých se kvůli tomu dostává do potíží: „*Nemohu se vydat do zemí, které mě zajímají jak osobně, tak profesně. Ty země často nejsou přátelské vůči trans lidem, a tak mám strach z napadení nebo zatčení. Přitom jediné, co mě outuje, jsou právě doklady – jinak na mně lidé nepoznají, že jsem trans.*“⁷⁶ Jan také argumentuje proti operaci strachem.

Trans žena Lenka vystupovala i v jiném článku, ve kterém byl přepsán její rozhovor s autorkou. Lenka sterilizaci nepodstoupila a znovu zde zmiňuje svůj strach z operací a neuspokojivé výsledky některých trans lidí, kteří operaci podstoupili. Zmiňuje také to, že své tělo má ráda tak, jak je, a proto nemá potřebu na něm nic měnit. Tímto potvrzuje tvrzení z článku předchozího, ve kterém figuruje: „*Bojím se řezání do těla, neumím si to představit. Také už jsem slyšela příliš mnoho výpovědí lidí, u nichž se ta operace nepovedla a způsobila jim velké zdravotní potíže. Necítím také nenávisť ke svému tělu.*“⁷⁷ Lenka tedy znovu argumentuje zejména silným strachem z operací a z výsledku, navíc argumentuje také láskou ke svému tělu, a proto nemá potřebu ho měnit.

Zde je nejsilnějším argumentem proti operaci strach. Můžeme si také všimnout ještě toho, že Králová je ve všech svých výpovědích konzistentní, což potvrdila i při soukromé korespondenci se mnou.

Proti operaci – jedinečnost každé tranzice

Pohled za organizaci Transparent nám přináší současně i trans žena Bára Soukupová. Ta zastává za organizaci negativní stanovisko k operacím, nesouhlasí s nimi. Jako důvod uvádí jedinečnost každé tranzice, takže například někdo operaci podstoupit nemůže nebo nechce: „*Každá tranzice je individuální a někteří trans lidé nechtějí nebo třeba i z lékařských důvodů nemohou podstoupit operaci.*“⁷⁸ Stejně jako trans žena ze stejného článku, Lenka Králová, si nenechala změnit své jméno na neutrální v dokladech, a tak ji čekaly podobné zkušenosti jako Královou: „*Nedávno mi kvůli zmatkům nechtěli vydat lítačku.*“⁷⁹ Bára za organizaci Transparent tedy argumentuje proti operacím individuálností každé tranzice a nezapomíná také na fakt, že

⁷⁶ JANAUEROVÁ, Barbora. *Co zažívají při dlouhém procesu tranzice v Česku transgender osoby? Komplikace a paradoxy*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-12] Dostupné také z: <https://a2larm.cz/2020/09/co-zazivaji-pri-dlouhem-procesu-tranzice-v-cesku-transgender-osoby-komplikace-a-paradoxy/>

⁷⁷ RYCHLÍKOVÁ, Apolena. *Trans ženy bojují o to, aby byly společností skutečně přijímány jako ženy, říká Lenka Králová*. A2LARM [online]. 2021 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/07/trans-zeny-bojuji-o-to-aby-byly-spolecnosti-skutecne-prijimany-jako-zeny-rika-lenka-kralova/>

⁷⁸ JANAUEROVÁ, Barbora. *Co zažívají při dlouhém procesu tranzice v Česku transgender osoby? Komplikace a paradoxy*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://a2larm.cz/2020/09/co-zazivaji-pri-dlouhem-procesu-tranzice-v-cesku-transgender-osoby-komplikace-a-paradoxy/>

⁷⁹ Tamtéž

někteří lidé, ač by třeba chtěli, operaci vedoucí k finální změně jména a pohlaví v dokladech podstoupit jednoduše nemohou.

Podobný názor zastává v jednom rozhovoru i trans žena Lenka Králová, která sama je spokojena se svým tělem tak, jak je, a proto se rozhodla cílovou operaci se změnou pohlaví nepodstoupit. V běžném životě ji to nijak neomezuje, je tak spokojená. Je šťastná díky tomu, že ji lidé konečně berou jako ženu, oslovují ji tak a mezi ženy normálně zapadá – to je to, po čem vždy toužila: „*Běžný ženský život, což pro mě znamená, že mě okolí vnímá jako ženu a chová se tak ke mně. Přesně to jsem chtěla: zapadnout.*“⁸⁰ Nezapomíná ale také zmínit v rozhovoru ty, kterých se týká silná tělesná dysforie, a pro ty je operace vhodná: „*Někteří lidé mají silnou tělesnou dysforii a to, co mají mezi nohama, opravdu nesnesou.*“⁸¹ Lenka tedy argumentuje proti operaci tím, jako autorka předchozího výroku – každá tranzice je jedinečná, stejně jako každý člověk a jeho dysforie. Proto by se tak mělo podle ní přistupovat i k operacím a nevyžadovat je po všech bez rozdílu.

Obě aktérky argumentují proti operaci jedinečností každé tranzice. Králová ale nezapomíná také na skupinu lidí, kteří trpí silnou tělesnou dysforií, a tím uznává, že pro někoho je operace jediným možným řešením svých problémů. Případy by se však měly posuzovat individuálně. Znovu se zde tedy prolínají argumenty. Tentokrát to znovu souvisí s nedomyšleností celého systému a byrokracií.

V této i v předchozí kapitole si můžeme všimnout, jak změna jména úzce a zpočátku skrytě souvisí se změnou jména. V podstatě si trans lidé mohou nechat změnit jméno na cílové až po finální operaci, kterou ale spousta zemí Evropské unie již nevyžaduje (viz níže), a proto se v České republice vyžaduje pro přechodnou fázi užívání jména neutrálního. Důležité je ale to, že někteří trans lidé operaci těla nevyžadují, právě z výše zmíněných důvodů, a proto v této fázi už zůstanou po celý život, kdy by museli užívat neutrální tvar jména.

Proti operaci i změně jména – ulehčení situace trans lidem

Ve druhém analyzovaném článku⁸² se vyjadřuje proti operaci a také proti neutrálním jménům politik Ondřej Profant, té doby poslanec za stranu Piráti. Ten se také angažoval v tvorbě pozměňovacího návrhu k novele o matrikách. Podle něj by stačilo, aby lidé, kteří si chtějí oficiálně změnit jméno a pohlaví v dokladech potvrzení od lékaře, a tak by změna těchto náležitostí v dokladech byla možná bez operace.

⁸⁰ RYCHLÍKOVÁ, Apolena. Trans ženy bojují o to, aby byly společností skutečně přijímány jako ženy, říká Lenka Králová. *A2LARM* [online]. 2021 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/07/trans-zeny-bojuji-o-to-aby-byly-spolecnosti-skutecne-prijimany-jako-zeny-rika-lenka-kralova/>

⁸¹ Tamtéž

⁸² JANAUEROVÁ, Barbora. *Co zažívají při dlouhém procesu tranzice v Česku transgender osoby? Komplikace a paradoxy.* 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://a2larm.cz/2020/09/co-zazivaji-pri-dlouhem-procesu-tranzice-v-cesku-transgender-osoby-komplikace-a-paradoxy/>

Ve stejném analyzovaném článku se setkávám hned s dalším názorem politika, přesněji řečeno bývalého ministra spravedlnosti Roberta Pelikána, který souzní s výše popsaným názorem Ondřeje Profanta. Stejně jako Profant je i Pelikán proti státem vynucovaným operacím a v minulosti měl stejný pozměňovací návrh jako Profant. Oba tito aktéři se shodují na tom, že vyžadování sterilizace ke změně dokladů je absurdní. Oba se snažili prosadit změnu zákona, aby ulehčili situaci transgender lidem. Argumentem tedy u obou je ulehčení situace trans lidem.

2. Pozitivní postoj ke změně jména na neutrální

V této části práce se zaměřím na postoje, ze kterých vyplýval kladný postoj ke změně jména na neutrální. Můžeme si zde všimnout toho, že některé argumenty, které vyznívaly v první části negativně, mohou v opačném slova smyslu vyznívat i pozitivně (viz například Genderová neutrálnost). Oproti první části se zde objevují i názory, které jsou sice pozitivní a změnu jména na neutrální podporují, nejsou však podloženy žádnými argumenty. I v této části jsou i názory týkající se operace, ovšem laděné pozitivně.

Nenávist k původnímu jménu

S prvním kladným názorem trans ženy na změnu jména na neutrální se setkávám v analyzovaném článku z anglofonního prostředí. Její jméno je Carrie je novinářkou a žije v Glasgow. Carrie souhlasí s používáním neutrálního jména. To, že by měla používat staré, „mrtvé“ jméno jí přišlo trapné: „*Když jsem byla nazývána svým starým jménem, začalo to být nesnesitelně trapné.*“⁸³ (překlad autorka), i když uznává, že změna jména neřeší všechny její problémy. Carrie argumentuje pro používání neutrálních jmen nenávistí k původnímu jménu a trapnými pocity, když původní jméno používala.

Dakota Anne-Marie North je další trans žena z diskuzní platformy. Ta zásadně vyjádřila svůj názor pro používání neutrálních jmen z toho důvodu, že své původní „mrtvé“ jméno vyloženě nesnášela. Nelíbilo se jí, protože jí přišlo moc mužské a zároveň v ní vyvolávalo velmi nepříjemné pocity: „*Moje jméno se zdálo být obecně mužské. Ale nenáviděla jsem to a všechno to, co představovalo v mojí mysli.*“⁸⁴ (překlad autorka). Argumentuje tedy pro používání jmen nenávistí k původnímu jménu a nelibým pocitům, které v ní původní jméno vyvolávalo.

U obou akterek si můžeme všimnout stejných argumentů pro změnu jména na neutrální. Těmi argumenty jsou nenávist ke svému původnímu jménu a s tím související špatné pocity spojené s tímto jménem. Obě si zvolily takové genderově neutrální jméno, se kterým se identifi-

⁸³ WILSON, Louise. *How do trans people choose their name?*. 2019. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-46567954>

⁸⁴ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?*. 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

kovaly a používají jej nadále. U Carrie je nutné zmínit, že si mohla vybrat jakékoli jméno, pokud předložila doporučení od doktora⁸⁵. V Glasgow a v celé Velké Británii se totiž nevyžadují sterilizace jako u nás⁸⁶ a výběr jména není tedy podmíněn finální operací. Stejně tomu tak je i v některých státech Ameriky⁸⁷. Tyto argumenty úzce souvisí s další částí, ale u těchto akterek byla znát mnohem silnější nenávisť ke svému původnímu jménu.

Zbavení se staré identity

Tyto argumenty souvisí už s argumenty předchozími, jsou úzce spojené s nenávisť původního jména. Jo Wolfe je trans žena zúčastňující se diskuze na diskuzní platformě, která se vyjádřila kladně, souhlasí s používáním neutrálních jmen. Wolfe pro to uvádí několik důvodů, nejsilnějším argumentem je zejména cíl zbavení se staré identity, kvůli které se potýkala s pocity úzkosti, s tím související je také důvod takový, že se cítila jako herečka dvou rolí: „*Když jste trans žena, hlavním zdrojem úzkosti je mít v kabelce mužský průkaz a vědět, že vaše identita je potlačována nebo zpochybňována. Kvůli tomu jsem čelila několika problémům, jako vlastnění dvou účtů na Facebooku, e-mailových adres, dvou telefonů, účtů na Instagramu.*“⁸⁸ (překlad autorka). Argumentuje pro změnu jména na neutrální tím, že se díky neutrálnímu jménu může zbavit staré původní role a vystupovat v jedné roli, kterou si sama vybrala, a se jménem, které si sama vybrala.

Trans muž Casper Mason Candlewood z diskuzní platformy vyjádřil jasný souhlas s používáním neutrálních jmen. Candlewood tvrdí, že se v původním jméně cítil spíše jako herec, který hraje svoji roli a celý svůj život musí něco předstírat. Ovšem poté, co si změnil jméno na neutrální z něj spadla obrovská tíha a konečně mohl být tím, kým se doopravdy cítí a kým skutečně je: „*Jako dítě jsem si vždy přál změnit jméno. Vždy jsem hledal jméno, které by mi opravdu sedělo.*“⁸⁹ (překlad autorka). Argumentuje tedy pro změnu jména tím, že se může oprostít od staré role a už nemusí nic předstírat.

Oba zmínění aktéři se znovu vyjadřují téměř totožně. Argumentují pro používání genderově neutrálních jmen tím, že se chtěli zbavit staré role, která jim velmi komplikovala život. Zajímavá je i shoda obou aktérů v tom, jak popisují svůj život, a to jako by byli herci a hráli něja-

⁸⁵ CARE MANAGEMENT GROUP, CHANGE a CHOICE SUPPORT. *Transgender an easy read guide* [online]. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.choicesupport.org.uk/uploads/documents/Transgender-easy-read-guide-For-Web.pdf>

⁸⁶ PITOŇÁK, Michal. "Práva trans lidí v Evropě (požadavek sterilizace)", *Queergeography.cz* [online] - 2018, [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.queergeography.cz/sexualni-obcanstvi/prava-trans-lidi-v-evrope-pozadavek-sterilizace/>

⁸⁷ ALLEN, Samantha. It's Not Just Japan. Many U.S. States Require Transgender People Get Sterilized. *DAILY BEAST* [online]. 2019 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.thedailybeast.com/its-not-just-japan-many-us-states-require-transgender-people-get-sterilized>

⁸⁸ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?*. 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

⁸⁹ Tamtéž

kou roli. I zde oba aktéři zvolili takové genderově neutrální jméno, které jim sedělo, a tak ho používají jako své finální.

Kulturní tradice

Trans žena Peng Peng Zheng, která působí jako výzkumná asistentka na Texaské univerzitě v Dallasu, se ke změně jména vyjádřila na diskuzní platformě. Peng Peng Zheng si ponechala své jméno, protože už před tranzicí jí znělo spíše žensky: „*Nechala jsem si své jméno, protože během mých předpřechodových dní mi lidé skládali komplimenty za to, že znělo roztomile a dívčí.*“⁹⁰ (překlad autorka). Aktérka si tedy ponechala své jméno, protože od rodičů dostala jméno neutrální a v té části, kde žila, působilo jméno spíše žensky. Argumentuje pro změnu jména na neutrální tím, že si lze v množství jmen v anglicky mluvících zemích vybrat jméno přece jen trochu genderově zbarvené.

Je zajímavé, že tento argument použila jako hlavní jen jediná aktérka z řad transgender lidí. S podobnými argumenty se můžeme setkat později v této práci, v části Genderově neutrální jména pro děti a názory netýkající se změny jména ani operace, u přispěvatelů, kteří řeší vhodný výběr jména pro miminka. I když někteří aktéři také zmiňují to, že jim některé jméno, i když je neutrální, přijde vhodné spíše pro chlapce či dívku v závislosti na místu bydliště (jak už jsem zmiňovala v teoretické části – například Robin je u nás vnímáno jako mužské jméno, ve Velké Británii jako ženské), nikdo to nevnímá tak silně, jako právě Zheng. Jde zde tedy především o kulturní tradice.

Možná diskriminace při používání původního jména

Trans žena Kim-Ann souhlasí s používáním neutrálních jmen u trans lidí. Do diskuze se zapojila na již zmíněné diskuzní platformě. Podle ní používání původního jména může vést k násilí a způsobovat problémy s okolními lidmi: „*Mnoho trans lidí si chce změnit své rodné jméno proto, že to způsobuje dysforii nebo se to může stát zdrojem potencionálního násilí, ale nemá to žádný vliv na to, zda jsou trans či ne.*“⁹¹ (překlad autorka). Argumentuje pro změnu jména na neutrální tím, že používání původního jména v průběhu tranzice může v okolí vyvolávat agresi a lidé kvůli původnímu jménu mohou být diskriminováni.

I tento argument byl ve své podstatě jedinečný. Můžeme si všimnout, že stejný argument byl použit už dříve, ale jako součást názorů, které jsou proti používání genderově neutrálních jmen. Také tato aktérka si zvolila své neutrální jméno jako cílové.

Lepší pocity po změně jména

⁹⁰ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?* 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

⁹¹ Tamtéž

Norma McPhee je cigender žena, která se účastnila diskuze na diskuzní platformě. Tato spisovatelka souhlasí se změnou jména na neutrální, protože osobně zná několik trans lidí a upozorovala, že když si zvolí nové jméno, přijdou jí šťastnější: „*Nejsem trans, ale vidím, že jméno, pod kterým osoba žila jako muž/žena, se v mysli této osoby spojuje se touto identitou, přestože je technicky neutrální, nebo si chce jen vybrat jméno, o kterém si myslí, že jim sedí lépe než jméno původní.*“⁹² (překlad autorka). Argumentuje tedy pro změnu jména lepšími pocity trans lidí po změně jména.

Luna Moulton je také cisgender žena přispívající do diskuzní platformy. Ta se vyjádřila kladně k používání neutrálních jmen. Z jejího pohledu totiž může stálé používání „mrtvého“ jména lidmi okolo nás prohlubovat určité psychické problémy, v horším případě vést i k sebeпоškození: „*Když někdo oslovuje osobu jejím mrtvým jménem, ve většině případů to může zhoršit dysforii. Některé případy jsou škodlivější než jiné, ale když někoho nazýváte mrtvým jménem, aktivně mu to psychicky ubližuje. V extrémních případech to může vést k sebeпоškození.*“⁹³ (překlad autorka). Argumentuje tedy tím, že trans lidé se po změně jména cítí mnohem lépe, a proto bychom je měli oslovovat novým, jimi vybraným jménem, abychom jim nezpůsobovali či neprohlubovali psychické problémy.

Obě aktérky zapojené do diskuze argumentovali pro používání neutrálního jména stejně, lepšími pocity u transgender lidí po změně jména. I přesto si ale můžeme všimnout toho, že každá z nich tento cíl vysvětlila jinak. První aktérka se zaměřuje na pocity přímo spojené se změnou jména, kdežto druhá aktérka do svého názoru zapojila i okolí transgender lidí, kteří s nimi hovoří, a zaměřuje se spíše na stránku procesu komunikace. Celá diskuze byla směřovaná na používání neutrálních jmen, a proto nemůžeme z diskuze poznat, jak by se stavěly k genderově vyhraněným jménům. Je možné, že by argumentovaly stejně.

Součást real life testu

Zřejmé stanovisko zaujímá Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím mluvčí Štěpanyové. Ta je pro používání neutrálních jmen, protože je to podle nich součástí Real-Life experience testu: „*Podle Ministerstva zdravotnictví je ale změna jména součástí „real-life experience“.* Jednou z podmínek pro souhlasné stanovisko Odborné komise pro provádění změny pohlaví transsexuálních pacientů je i real-life experience test, kdy pacient trvale žije ve všech oblastech života v požadované roli. Součástí real-life experience je proto i úřední změna jména na jméno neutrální, upřesnila mluvčí Ministerstva zdravotnictví Gabriela Štěpanyová.“⁹⁴ Minis-

⁹² *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?*. 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ NĚMCOVÁ, Barbora. *Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka.* 2018. [online]. [cit. 2021-4-10] Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu->

terstvo v čele s její mluvčí tedy argumentuje pro používání neutrálního jména systémem, který používání neutrálního jména vyžaduje jako součást real life testu.

Tento pohled na věc jsem taktéž u nikoho jiného nezaznamenala. Navíc se z některých článků můžeme dozvědět, že se jedná spíše o nepsané pravidlo, které není nikde vyloženě zapísáno, a ne po všech se změna jména na neutrální vyžaduje. V některých článcích se můžeme od aktérů dozvědět, že jde v tomto případě spíše o to, kdo je součástí odborné komise.

Ulehčení situace transgender lidem

S tímto pohledem nás seznamuje sexuoložka a terapeutka Hana Fifková. Ta zastává ke změně jména na neutrální kladný postoj. Podle ní je funkčnost podpořena dlouholetou klinickou praxí. Dále si myslí, že to jejím klientům pomáhá hlavně při sdělení tohoto kroku jejich okolí. Fifková tedy argumentuje pomocí expertízy, ale nenabízí konkrétní vysvětlení. Funkčnost také vidí v ulehčení situace klientům: „*Já osobně jsem přesvědčená, a je to založeno především na dlouholeté klinické praxi, že změna jména na neutrální v průběhu procesu změny pohlaví je krok správným směrem a slouží především prospěchu mých klientů.*“⁹⁵ Fifková tedy argumentuje také celkovým ulehčením situace transgender lidí.

Supriya Dash je cisgender žena z diskuzní platformy. Stojí na straně používání neutrálních jmen. V genderově neutrálních jménech spatřuje budoucnost, protože přesně zachycují veškeré spektrum genderových identit, a tak pomáhají transgender lidem. Argumentuje, stejně jako Fifková, ulehčením situace transgender lidem. S tím rozdílem, že Dash přemýšlí nad budoucností ještě nenarozených dětí.

Se stejným názorem přichází další cisgender žena ze stejné diskuze. Véronique Bellamy je zásadně pro používání neutrálních jmen, protože se jí jejich používání zdá velmi zodpovědné z hlediska toho, že nevíme, v jakém genderu se dítě narodí. Podle ní, pokud víme o tom, že narozené dítě může být transgender, ulehčíme mu tím situaci do budoucna, kdy se nebude muset vzdávat svého původního jména a nebude ke své identitě a jménu přistupovat s odporem: „*Zdá se, že je to nejzodpovědnější způsob, jak postupovat, vzhledem k tomu, že víme, že transgender lidé existují a není možné v okamžiku narození zjistit, zda je vaše dítě transgender nebo ne.*“⁹⁶ (překlad autorka). Bellamy tedy argumentuje jako předchozí aktéři ulehčením situace transgender lidem.

Další mnou oslovenou aktérkou byla paní doktorka Fifková. Paní doktorku jsem o sdělení názoru poprosila prostřednictvím e-mailu. Fifková vnímá neutrální jméno jako možné maximum, co lze pro transgender lidi udělat, pokud ještě mají staré, původní rodné číslo. Podle ní

pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r~c46edefee33011e8b2380cc47ab5f122/

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ What is your opinion on gender neutral names?. *Quora* [online]. 2018. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07].

Dostupné z: <https://www.quora.com/What-is-your-opinion-on-gender-neutral-names>

většina klientů nemá s neutrálním jménem problém, naopak ho vítají. Což se ovšem neshoduje s naším vzorkem českých transgenderů z analýzy. Přepis odpovědi znovu příkládám: „*Neutrální jméno je v našem systému maximum možného při ještě původním rodném čísle. Dle sdělení většiny klientů jim neutrální jméno usnadňuje život od chvíle, kdy již žijí pod svou skutečnou identitou, ale úředně jsou ještě příslušníci pohlaví původního.*“⁹⁷

Další názor předkládá po mém oslovení i doktorka Jana Valdřová. Ta mimo jiné vidí používání genderově neutrálních jmen transgender lidmi pozitivně. Říká, že jim to pomáhá vyřešit problémy týkající se nenáviděného původního jména, které jim přináší určitý stres, a zatím si podle české legislativy nemohou nechat změnit jméno na rodově specifické.

Zde se vyloženě shodují druhá a třetí aktérka, protože více přemýšlí nad budoucností. S tím se ovšem neztotožňuje Fifková (viz Genderově neutrální jména pro děti a názory netýkající se změny jména ani operace). Znovu ale nakonec všechny zmíněné vidí používání neutrálního jména jako pozitivní v ulehčení situace trans lidem. Navíc u doktorky Fifkové je z odpovědi poznat upřímný záměr pomoci trans lidem, ale bohužel to za současného legislativního systému jinak není možné. Tentýž názor předkládá i Valdřová. Zde lze znovu odkázat na problém s celkovým systémem a byrokracií, které se řešily u negativního postoje k neutrálním jménům.

Genderová neutrálnost

Brynn Emond, trans muž z diskuzní platformy, je v zásadě pro používání neutrálních jmen. Jeho pohled je také unikátní v tom smyslu, že on měl to štěstí a jeho rodiče mu dali neutrální jméno hned při narození, takže si ho nemusel ani měnit, a po celou dobu žije se svým neutrálním jménem: „*Libí se mi, že moje jméno je genderově neutrální. Libí se mi, že lidem znemožňuje předpokládat, jaká by mohla být moje identita.*“⁹⁸ (překlad autorka). Argumentuje pro změnu jména tím, že lidé si vás na základě jména nemůžou zaškatulkovat do jednotlivých genderových kategorií a samotnou neutrálností jména.

S dalším takovým pohledem jsem se setkala na stejné diskuzní platformě, avšak pod jinou otázkou. Howie, cisgender muž, spatřuje v genderově neutrálních jménech výhodu toho, že si o vás nikdo nemůže nic pomyslet před tím, než vás pozná. Líbí se mu, že z neutrálních jmen nelze vyčíst pohlaví: „*Mám rád genderově neutrální jména, ve skutečnosti bych vlastně preferoval rodově neutrální jméno, aby si o mně lidé hned nemysleli nějaké věci, než je uslyší.*“⁹⁹ (překlad autorka). Argumentuje tedy pro změnu jména, či rovnou pro výběr neutrálního jména pro dítě, genderovou neutrálností. Jako důležitý faktor tedy vnímá to, že si může sám kon-

⁹⁷ Hana Fifková, přepis odpovědi z e-mailové korespondence ze dne 19.4.2022

⁹⁸ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?* 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

⁹⁹ *What is your opinion on gender neutral names?* Quora [online]. 2018. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.quora.com/What-is-your-opinion-on-gender-neutral-names>

struovat svůj gender. Neutralita by mu umožnila život bez nálepek a měl by tak větší moc určovat situace.

Zde se opět oba aktéři shodují na argumentech. Situaci vidí podobně až na to, že první aktér doopravdy neutrální jméno má, kdežto druhý aktér by si ho vybral, kdyby měl tu možnost.

Za změněných podmínek

Na tento pohled jsem také narazila už při zpracovávání teoretické části. Svým obsahem ovšem spadá i sem, proto jsem se ho rozhodla přesunout. Jednou ze soudních znalkyní v oboru jmen, která může vypracovat znalecký posudek, je například PhDr. Miloslava Knappová¹⁰⁰, o které ve svých článcích pojednává již zmíněná Jana Valdrová. Valdrová se snaží transgender lidem ještě více přiblížit, jak celý proces schvalování jména a příjmení probíhá, dále se pokouší nabídnout jiné varianty. Valdrová zmiňuje, že matriky se už 40 let řídí příručkou výše uvedené Miloslavy Knappové, ve které ale nachází některé nesrovnalosti. V příručce se totiž objevují i domácké tvary křestních jmen (Míša, Jíra), které ale odporují pravidlům matrik a jejich registrace je protizákonná. Navíc Knappová nenabízí v příručce varianty, kde další vhodná křestní jména hledat. Valdrová proto navrhla se souhlasem Ministerstva vnitra, aby matriky využívaly (a tak i od roku 2017 činí) i jazykovědně ověřené zdroje a například i knihu Bruce Landskyho 100,000+ Baby Names. Z článku lze vyčíst i další negativní postoj směrem k příručce. Valdrová se totiž domnívá, že tím, že Knappová vymezila v příručce zvláštní kapitolu věnovanou transgender jménům, se dopouští stigmatizace trans lidí. Ještě jako větší problém ale vnímá to, že jelikož transgender lidem Knappová v příručce nabízí speciální jména a příjmení, dopouští se přímo útoku na lidská práva, protože z toho dokážeme vyčíst velmi citlivé údaje – historii změny pohlaví.¹⁰¹

Janu Valdrovou zde musím zmínit znovu, protože další článek, který jsem se rozhodla zkoumat, napsala ona. V onom zmíněném článku se vyjadřuje souhlasně pro změnu jména na neutrální, ovšem za změněných podmínek, jelikož změna jména a vše, co musí trans lidé kvůli tomu podstupovat, je pro ni zbytečně složité a dramatické. V podstatě ale svými výroky potvrzuje to, co jsem zmínila výše: „*V příručce pro matriky u nich stojí poznámka, že nejsou určena „rodičům vybírajícím jméno pro očekávané dítě“. Česko se tak dopouští kuriózního druhu diskriminace – odlišování trans lidí prostřednictvím jmen od ostatních. Stát nemá právo komplikovat trans lidem sociální poměry kvůli změně jména a pohlaví. Ke změně jmen musí po-*

¹⁰⁰ Znalec v oboru Školství a kultura, odvětví Jazykověda, specializace ověřování podob jmen a příjmení z hlediska zákonných ustanovení usměrňujících jejich zápis do osobních dokladů. In ŠOLTISOVÁ, E. Postavení a práva transsexuálních osob v národním a mezinárodním kontextu. Rigorózní práce. Konzultant prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. 2011. [online]. [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <http://slecna.tode.cz/gender/TS-PPTONMK.pdf>

¹⁰¹ VALDROVÁ, Jana. Trans jméno a příjmení: jaké vybrat? [online]. [cit. 2021-10-12]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2019/07/trans-jmeno-a-prijmeni-jake-vybrat/>

stačovat vyjádření autorit z oblasti psychologie či sexuologie o změně identity. Ministerstvo vnitra může urychlit práci matrik průběžně aktualizovanými abecedními seznamy již matričně zaregistrovaných rodově neutrálních jmen, aby lidé nemuseli zbytečně platit za uznaná jména.¹⁰² Valdřová ve své podstatě souhlasí s používáním neutrálních jmen, ale jen pokud by se změnily podmínky. Valdřová naráží na několik argumentů, které jsou použity v části Negativní postoj ke změně jména na neutrální, jako například diskriminace, nebo časová a finanční vytiženost. Proto zde Valdřová také přichází s návrhem, jak by se tyto situace daly řešit s ohledem na transgender lidi, aby se jim pomohla celá situace ulehčit.

Janu Valdřovou jsem se také rozhodla oslovit přímo, a to na základě toho, že z mnoha jejích prací jsem vycházela už v teoretické části své diplomové práce. Mimo to figurovala právě i v části praktické, a proto jsem se rozhodla ji oslovit, aby se mi k tématu vyjádřila přímo. S paní doktorkou Valdřovou jsme komunikovaly zpočátku prostřednictvím e-mailů, poté přes sociální síť Facebook (Messenger), kde jsme se domluvily na polostrukturovaném rozhovoru. Valdřová v rozhovoru zmiňuje spoustu problémů, které by se daly vyřešit a předkládá je i s řešeními situace.

Zmiňuje především velkou moc matrik. Dále také mluví o informacích. Podle Valdřové by neutrální jména bylo třeba předložit celé veřejnosti, nejen transgender lidem, protože genderově neutrální jména nejsou určena vyloženě jenom skupině trans lidí. Dále také uvádí, že výběr genderově neutrálních jmen není takový, jaký by být mohl, protože celkový přehled se nepředkládá. Podle Valdřové by byly celkově potřeba kvalitní informace zpřístupnit matrikám i veřejnosti, zajistit kvalitní pomůcky, jako například weby se seznamy těchto jmen.

Valdřová rovněž mluví o potřebě zkoumat tuto problematiku z více hledisek, například sociálního, sociolingvistického či pragmalingvistického. Valdřová také postrádá uvnitř české scény nějakou veřejnou debatu k tomuto tématu a říká, že by bylo potřeba zavést diskuzi o neutrálních jménech s odborníky.

V neposlední řadě také upozorňuje na absurdnost uvedenou v příručce Knappové, která vymezuje skupinu jmen přímo pro trans lidi a tím je stigmatizuje. Říká, že neutrální jména mají velký potenciál, který zatím nebyl objeven.¹⁰³

Valdřová zde vystupuje vlastně ve všech názorech. Vyjadřuje se pozitivně k neutrálním jménům, ale pokud by se některé podmínky změnily. Můžeme si zde znovu všimnout odkazu k byrokracii úředníků, v tomto případě matrik. I když Valdřová uvádí, že ze strany matrik došlo k posunu, protože se na ni začaly obracet s žádostmi o rady. Na rozdíl od většiny aktérů Valdřová navrhuje mnoho možných řešení. Valdřová je v praktické části ještě několikrát se svými

¹⁰² VALDŘOVÁ, Jana. *Chcete změnit jméno? Rozvést! Sterilizovat!*. 2021. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/jana-valdrova.php?itemid=40647>

¹⁰³ Polostrukturovaný rozhovor s doktorkou Janou Valdřovou, 15.5.2022

názory zmíněna (například Genderově neutrální jména pro děti a názory netýkající se změny jména ani operace).

Bez vyjádření důvodů

Do této skupiny jsem zařadila subjekty, které podstoupily změnu jména na neutrální, a proto předpokládám, že s ní souhlasí, i když neposkytují argumenty či důvody, proč tomu tak je. Jedná se jen o transgender lidi z anglofonního prostředí, kteří spíše poskytují svědectví o tom, jak probíhal proces výběru jména.

Trans žena Elaine je spisovatelkou a básnířkou. Elaine ale přichází s novým, velmi netypickým pohledem – pro Elaine bylo velmi těžké ztratit své původní jméno, proto se ho rozhodla ke změně jména zařadit a nechala si ho jako druhé jméno ve změněné podobě na Michell: „*Cítila jsem, jako by Elaine byla součástí člověka, který zahrnoval i Michaela, pro lidi z mého okolí to bylo ale příliš obtížně pochopit. Dlouho jsem si zvykala na nové jméno, protože Michaelem jsem byla 45 let.*“¹⁰⁴ (překlad autorka).

Trans muž Elijah Emerson Buchanan Doss se k tomu stavěl také neutrálně (stejně jako trans ženy ze stejného článku¹⁰⁵). Z článku není zřejmé, zda je pro nebo proti, ale své neutrální jméno si po finální změně nechal v dokladech jako druhé, protože s ním byl spokojený a líbilo se mu.

Všechny trans ženy i trans muži z tohoto článku změnu jména podstoupili, takže se dá odvodit, že se změnou jména na neutrální souhlasí. Jejich postoj k používání neutrálních jmen nebyl zřejmý, ale jak trans ženy, tak i trans muži v tomto článku se změnou působili smířeně. Trans ženy i trans muži v tomto článku spíše popisují postup výběru svého jména. Při čtení článku to na mě působilo tak, že ani nepřemýšlí nad tím, že by se změnou jména na neutrální mohli nebo měli nesouhlasit. Působili na mě tak nějak smířeně s tím, že jestli chtějí být tím, kým se cítí, musí tuto změnu podstoupit a nenašla jsem žádné náznaky, že by je změna jména na neutrální tvar nějak obtěžovala nebo by měli nějaké výhrady.

Pro operaci

Zde se setkávám s názorem výše zmíněného Ministerstva vnitra pod vedením Jana Hamáčka ze druhého analyzovaného článku. Ministerstvo zde vysvětluje svůj souhlasný postoj s operacemi tak, že kdyby se povolila změna pohlaví v dokladech bez sterilizace, docházelo by ke zmatkům. Zde Hamáček uvádí příklad takový, že muž narozený jako žena by mohl porodit dítě, nebo by docházelo k problémům na úřadech, protože v Česku se liší rodná čísla u mužů a u žen. Argumentuje tedy pro operaci vedoucí k finální změně jména a pohlaví v dokladech

¹⁰⁴ WILSON, Louise. *How do trans people choose their name?*. 2019. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-46567954>

¹⁰⁵ Tamtéž

problémy, které by mohly nastat, kdyby se tato operace nevyžadovala. Tlak na operaci může vycházet ze snahy udržet striktní genderovou dichotomii, kdy nikdo nemůže zůstat na pomezí – což zřejmě souvisí s genderovým řádem, který popisuje například australská transgender socioložka Raewyn Connell¹⁰⁶.

3. Neutrální názor na změnu jména

Tori Rhoades je elektroinženýr a konstruktér zařízení pro vědecký výzkum. Jako cisgender člověk přispíval v diskuzní platformě. Nemá žádný postoj k používání neutrálních jmen, tvrdí, že mu to z jeho pohledu nepřísluší soudit, zřejmě to pro něj není téma důležité: „*Mohou si vybrat jakékoli jméno, které si přejí a nikomu to nepřísluší soudit.*“¹⁰⁷ (překlad autorka). Rhoades nejspíše předpokládá, že si trans lidé mohou zvolit jakékoliv jméno. To ale není pravda, v tranzici si mohou zvolit právě jen genderově neutrální jména. Myslím si, že v České republice je to ale větší problém, protože seznam neutrálních jmen, ze kterých si transgender lidé mohou vybrat, je méně obsáhlý.

S dalšími názory, které nelze zařadit do nějaké skupiny pro či proti jsem se setkala v další české diskuzi¹⁰⁸. Autor otázky si chce nechat změnit jméno na neutrální z důvodu tranzice. Je vidět, že ostatní přispívající se v tomto problému orientují, takže autorovi radí, kam se má obrátit, či jak se správně postupuje. Nevyjadřují tedy kladný ani záporný postoj, jen na neutrální úrovni radí autorovi příspěvků, jak postupovat dále.

I v této diskuzi se našlo pár nevhodných příspěvků, zajímavé ale bylo to, že jich bylo mnohem méně, než v dalších českých diskuzích (viz následující část) a mnohem více bylo přispěvatelů, kteří se opravdu snažili konstruktivně pomoci autorovi.

Kris Chin je cisgender muž přispívající do diskuze na diskuzní platformě, který na neutrální jména či změnu jména na neutrální nemá žádný názor. Podle něj je to něco, co tu vždycky bylo a je, a proto nevidí důvod, proč by se k tomu měl kdokoli nějak stavět: „*Není důvod mít na to vůbec názor; je to prostě něco, co existuje a existuje roky a roky a roky, aniž by se svět rozpadal.*“¹⁰⁹

Na stejné diskuzní platformě se k tomuto tématu vyjádřil i Iain Hewitt, další cisgender muž. Také má na tyto jména neutrální názor.

Ve svém nejbližším okolí a v rodině má několik členů, kteří mají neutrální jméno a niko-

¹⁰⁶ CONNELL, R. W. (1987). *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Stanford University Press.

¹⁰⁷ *If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?*. 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

¹⁰⁸ Povolena neutrální jména v ČR a jak probíhá změna jména. *Modrý koník* [online]. 2021. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.modrykonik.cz/forum/paragrafy/povolena-neutralni-jmena-v-cr-a-jak-probiha-zmena-jmena/>

¹⁰⁹ What is your opinion on gender neutral names?. *Quora* [online]. 2018. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.quora.com/What-is-your-opinion-on-gender-neutral-names>

ho nenapadlo se nad tím vůbec pozastavovat, nikoho to ve své podstatě nezajímá. Hunter je další cisgender muž z této diskuzní platformy, který sám nosí neutrální jméno. Nemá na to také žádný názor, tvrdí, že to jsou prostě jména jako všechna ostatní, a tak se k nim také tak staví.

Persefoni Ajax je poslední cisgender muž, který se v této diskuzi na diskuzní platformě k tomuto tématu vyjadřoval. Ani on nemá na genderově neutrální jména nějaký názor. Obecně se mu tato jména líbí, ale podle něj prý záleží na konkrétním jméně. Ajax se také vyjádřil kladně k používání spíše mužských jmen u žen. Líbí se mu to, když genderově neutrální jména, které on vidí spíše jako mužská, používají ženy.

4. Genderově neutrální jména pro děti a názory netýkající se změny jména ani operace

V této části bych ráda představila názory a pohledy, které se netýkají přímo změny jména na neutrální, ale přesto se v článcích či diskuzích vyskytují a považuji za důležité je zmínit. Zmiňuji je z toho důvodu, že v analyzovaných materiálech vyšlo najevo mnoho dalších problémů, které se týkají genderové dysforie a trans lidí obecně. Našla jsem i diskuze, které se naopak netýkaly vůbec trans lidí, ale například pouze výběru genderově neutrálního jména pro děti. Všechny tyto pohledy považuji svým způsobem za zajímavé ve vztahu k mnou zkoumané problematice, a proto jsem jim vyhradila speciální část.

Změna chování okolí

Na první takový pohled jsem narazila už při zpracovávání teoretické části, ale rozhodla jsem se názor kvůli jeho obsahu přesunout až do části praktické. Jedná se o názor transgender novinářky Terezy Spencer, která se vyjádřila ke změněnému chování ze strany mužů k její osobě v rozhovoru pro časopis Reflex 28/2000, str. 21. Spencer reaguje na změněné chování (i mluvní) na její osobu od jejích mužských přátel po prodělané operaci pohlaví: „*Jako by mi při té operaci uřízli spíš kus mozku než něco jiného...*“¹¹⁰ Spencer zde tedy mluví o změně chování jejích přátel, zejména mužů, vůči její osobě. Zajímavé je to, že kromě celkového chování k ní změnili i mluvu, jakou s ní jednali.

¹¹⁰ VALDROVÁ, J. *Jazyk jako nástroj demokratizace společnosti: Lingvistika odhaluje genderové asymetrie*, 2000 [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/demokratizace>

Negativní přístup k trans lidem celkově

V českém prostředí jsem narazila na pár diskuzí, do kterých přispívala laická veřejnost. Jednou z nich je diskuze ke článku s názvem *Z Ellen Page je Elliot. Transgender herec přijal nové jméno a oslovení*. I když článek pojednává o hercově změně jména a změně osobního zájmena na he/his, diskutující se vůbec nevyjadřovali k této věci. Většinu zúčastněných zajímalo a pobouřilo pouze to, že herec se veřejně přihlásil ke skupině trans lidí a tuto skutečnost odsoudili a komentovali, často dosti nevybíravým způsobem, používali mnoho expresivních výrazů, nadávek. Afiliace lidí, kteří přispívali do diskuze, není známá, proto v citacích uvádím jen jména, pod kterými aktéři do diskuze vstoupili. Našlo se ale i pár diskutérů, kteří měli na věc opačný názor a bylo vidět, že jsou ve věci trans lidí obeznámení se základními principy. S urážejícími diskutéry chtěli diskutovat, chtěli jim situaci ozřejmit, ovšem bezúspěšně. Nakonec ti, kteří se zastávali skupiny trans lidí, začali být uráženi také, právě proto, že chápou, nebo se snaží pochopit, situaci trans lidí, dokáží se empaticky vcítit do jejich situace a pozice a zastávají se jich. Například uživatel se jménem Petr Koplík článek komentuje takto: „*To jí jako přes noc narostly koule? To se dneska dějou na světě věci!* 😞 *Se ted' budu bát v noci usnout. Se vzbudím a kule nikde...*“¹¹¹ na to reaguje například účastnice diskuze pod jménem Barbora Marešová, která se několikrát trans lidí v diskuzi zastávala a snažila se pár věcí objasnit: „*Transgender. Trans-gender. Kdyby měla koule, není transgender.*“¹¹² Celá tato diskuze se poté rozvíjí ve stejném duchu. Občas někteří diskutéři napíší něco v tom stylu, že je to jeho život a jich se to netýká. Stejně je v diskuzi ale více lidí, kteří trans lidí nazývají individui, uráží je a zesměšňují je. Z vlastní zkušenosti mi to přijde jako určitý druh xenofobie (strach ze všeho neznámého, cizího), protože tyto lidi uráží ti, kteří neznají jejich životní příběh, co všechno za genderovou dysforii stojí, většinou vůbec ani neví, co genderová dysforie je. I z diskuze vyplývá, že zastání trans lidí nachází především u lidí, kteří jsou v této oblasti nějak vzdělaní – genderová dysforie se objevila v jejich nejbližším okolí (v rodině, u kamarádů).

Myslím si, že celý tento problém u české veřejnosti opravdu je zapříčiněn nedostatečnou informovaností v celé této záležitosti. Jako východisko zde vidím větší osvětu v problému genderové dysforie už například u žáků na základních školách. O to více zde musím vyzdvihnout práci organizace Transparent a všech jejích členů, kteří se o osvětu pokouší prostřednictvím internetových stránek, Facebooku, Instagramu či videí na svých Youtube kanálech.

I v další české veřejné diskuzi pod článkem s názvem *Byl první genderově neutrální osobou v USA, teď je zase mužem. Pohlaví je nezměnitelné, tvrdí*, se diskuze točí kolem názorů na samotnou příslušnost lidí k transgender komunitě. V diskuzi nejsou ve většině případů

¹¹¹ *Z Ellen Page je Elliot. Transgender herec přijal nové jméno a oslovení*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Veřejná diskuze. Dostupné také z: https://www.idnes.cz/zpravy/revue/vztahy-a-sex/ellen-page-elliott-transgender-herecka-herec-jmeno-pohlavi-zmena-osloveni.A201202_085843_sex_sub/diskuse/6

¹¹² Tamtéž

uvedená ani jména přispívajících, ale nutno podotknout, že se celá diskuze odehrává ve velmi útočném ražení proti trans lidem. Pro představu uvádím hned první reakci na tento článek: „*Prostě když je někdo magor, tak se to projevuje v různých oblastech. Dnes je ženou a zítra třeba papouškem.*“¹¹³ Celou tuto diskuzi pak provází podobně urážlivé a místy i násilné komentáře.

Můžeme si zde všimnout opakujícího se vzorce, který je pro české diskuze typický. Vždy se najdou tací, kteří o problému nic nevědí a chtějí pouze komentovat a urážet skupinu lidí, která je od nich odlišná. Oproti nim stojí aktéři, kteří se snaží první skupině problém vysvětlit a uvést je do situace, zastat se nějakým způsobem urážené skupiny lidí. Většinou je to ale bezúspěšné snažení, a tak se neustále staví do opozice a dochází k dalším názorovým střetům.

Vzhled

S dalším názorem nás seznamuje trans žena Lenka Králová, která už je zahrnuta v názorech předešlých. Mimo jiné ale také přichází s pohledem, který se netýká ani neutrálního jména, ani operace, nýbrž vzhledu trans lidí: „*Trans lidé jsou nějakým způsobem otroci své vizáže – pokud vypadají pro společnost akceptovatelně, nemají problém.*“¹¹⁴ Upozorňuje na to, že trans muži mají v jistém směru jednodušší tranzici než trans ženy, a tak jsou celkově lépe přijímáni, kdežto trans ženy musí o svoji pozici bojovat: „*Žít jako žena a oblékat se jako muž nevzbuzuje prakticky žádné pohoršení nebo posměch... Myslím, že řada lidí zná nějakého trans muže a ani neví, že je to trans muž – prostě je včleněný do společnosti na základě toho, že vypadá jako muž. Základní věc je ale to, že trans ženy musí bojovat o to, aby byly přijímány jako ženy...*“¹¹⁵ Králová tedy přichází s dalším důležitým aspektem pohledu trans lidí, a to je, jak sami vnímají jejich přijetí společností. V této části zmiňuje zejména vzhled, který podle ní v přijetí společností hraje velmi důležitou roli. Také dodává, že podle ní u trans mužů za lepší vizáží stojí mnohem silnější účinky testosteronu, a nezáleží tak moc na věku a genových predispozicích jako u trans žen. Trans ženy podle ní mají největší šanci zapadnout a změnit dokonaleji svůj vzhled, pokud s tranzicí začnou už v pubertě.

Znovu se zde vynořuje argument, na který bylo upozorňováno již dříve, a to argument týkající se vzhledu. Ovšem dřívější aktéři se ke vzhledu vyjadřovali ne jako k hlavnímu problému

¹¹³ Byl první genderově neutrální osobou v USA, teď je zase mužem. Pohlaví je nezměnitelné, tvrdí. *LI-DOVKY.cz* [online]. 2019. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/byl-prvni-genderove-neutralni-osobou-v-usa-ted-je-zase-muzem-pohlavi-je-nezmenitelne-tvrdi.A190314_135005_ln-zaji-mavosti_form/diskuse

¹¹⁴ RYCHLÍKOVÁ, Apolena. Trans ženy bojují o to, aby byly společností skutečně přijímány jako ženy, říká Lenka Králová. *A2LARM* [online]. 2021 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/07/trans-zeny-bojuji-o-to-aby-byly-spolecnosti-skutecne-prijimany-jako-zeny-rika-lenka-kralova/>

¹¹⁵ Tamtéž

mu, ale spíše jako k jedné z příčin problémů dalších

Výběr jména pro dítě

Další diskuze z českého prostředí se týkala sice genderově neutrálních jmen, ale šlo o výběr jména pro miminka, ne vyložení o změnu jména na neutrální u trans lidí. Tuto diskusi zahájila příspěvatelka s přezdívkou SisiYetti a zajímal ji názor ostatních na genderově neutrální jména pro dítě, protože jí osobně se tato jména velmi líbí. Většina příspěvateľů, kteří reagují na její dotaz, s genderově neutrálními jmény nesouhlasí a nelíbí se jim. Jako důvod uvádí to, že kluk by měl mít jméno vyložení klučičí a holka vyložení holčičí, například přispívající jdukolem: „*Kluk je kluk holka je holka.. stejně tak to vidím se jménem..*“¹¹⁶ Dalším důvodem, který příspěvateľé zmiňují, je podle nich to, že dávat dětem genderově neutrální jména považují za jakýsi momentální genderový trend, stejně jako pe-terka: „*Jinak ne, mě se tohle nelíbí, mám ráda, když je ze jména zjevné pohlaví dítě. Navíc mi všechny ty gender trendy lezou pěkně na nervy.*“¹¹⁷ Další skupina příspěvateľů neví, jak by se k tomu tématu měli stavět a podle nich záleží spíše na konkrétním jménu, například beruska9: „*Ale celkove nevím, rozhodovala bych se spis podle konkretniho jmena...*“¹¹⁸ Další skupinou jsou příspěvateľé, kterým se používání neutrálních jmen líbí, ale jen v anglofonním prostředí, kde je tato genderová neutrálnost u jmen běžná a jinak zabarvená, toto shrnuje například Elenloth: „*Mně se to líbí, ale v kontextu anglofonních zemí. V angličtině to prostě zní jinak, není tak genderově vyhraněná jako čeština a i pokud neznáte pohlaví dané osoby, tak se normálně domluvíte. V češtině tohle prostě moc nefunguje.*“¹¹⁹ Podle této skupiny genderově neutrální jména v České republice nejsou žádná, protože každé jméno má podle nich nějaké, byť jen lehké, zabarvení a spíše se vždy přiklání k nějakému genderu, například aknah31: „*Myslím ze ceska republika nema neutralni jmena. Ve vetsine pripadu se poji s jednim pohlavim.*“¹²⁰ Poslední skupinou přispívajících jsou ti, kteří se nevyjadřují k vyřčené otázce, ale reagují nevhodně na situaci kolem trans lidí – například je nazývají transkami, nebo se snaží o nevhodné vtipy, jako příklad zde uvedu příspěvek uživatele Lama Lama: „*Tydle jmena si davaj transky pred zmenou jmena, ne?*“¹²¹ Poté už se celá diskuze stáčí jiným směrem a řeší se v ní zejména česká neutrální příjmení či názvy měst.

Argumentů se zde dá najít ale několik, všechny se týkají negativního postoje k užívání genderově neutrálních jmen u lidí v České republice. Příspěvateľé argumentují samotnou genderovou neutrálností, kdy není ze jména hned zřejmé, jakého je dítě pohlaví, dalším argumentem je podle jejich názoru momentální genderový trend, nebo argumentují tím, že v České republice

¹¹⁶ Genderově neutrální jména. *EMimino.cz* [online]. 2017 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.emimino.cz/diskuse/genderove-neutralni-jmena-296829/>

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ Tamtéž

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Tamtéž

¹²¹ Tamtéž

tato jména nejsou běžná a měla by zůstat jen v anglofonním prostředí, kde to působí běžně a přirozeně. Zde opět můžeme tedy najít argument odkazující ke kulturním tradicím, který byl ale stavěn do pozitivní role. Některé názory by se tak daly zahrnout do předchozích částí práce, ale neučinila jsem tak, protože diskutující hovoří sice o genderově neutrálních jménech, ale za jiných podmínek, hned po narození dítěte.

Genderově neutrální jména obecně

Další analyzovaný článek se zabývá genderově neutrálními jmény obecně. Autorka Tereza Vlčková se ve svém článku zabývá spíše právní stránkou genderově neutrálních jmen. V článku jsou nejvýraznějšími postavami Jana Valdřová a Pavla Špondřová. Valdřová se tentokrát v článku nevyjadřuje k neutrálním jménům u transgēdner lidí, nýbrž k genderově neutrálním jménům, která vybírají rodiče pro své děti. Valdřová se v článku vyjadřuje k aspektům, které už jsem v práci zmiňovala, jako například stigmatizací lidí s neutrálními jmény, či nevhodně sepsanou příručkou od Knappové, nebo problémům týkajících se matrik. V článku vystupuje také advokátka Pavla Špondřová, která taktěž upozorňuje na problém moci matrik. Špondřová uvádí, že pokud jsou doloženy všechny náležitosti, jako například používání zmíněného jména pro obě pohlaví, jméno není nijak zkomolené či zdobnělé, matriky ho mají bez problému zapsat. To podle Špondřové matriky ale nečiní, místo toho hodnotí vhodnost jmen a pak se rozhodnou buď pro zapsání nebo nezapsání: „*Některé matriční úřady si, zdá se, snaží přisvojovat více kompetencí, než jim zákon svěřuje, a hodnotit, jaká jména jsou pro koho vhodná*“¹²² V tomto názoru se shodují společně s Valdřovou. Valdřová se dokonce v článku zmiňuje o tom, že nabízela Ministerstvu vnitra, že pracovníky matrik sama proškolí, aby byli ve svém postupu jednotní, a tak k těmto problémům nedocházelo. Ministerstvo vnitra se zde také dostává prostor se vyjádřit. V čele s mluvčím ministerstva Adamem Rözlerem k tomu dodává, že matriky mají konkrétní jména řešit jen z právního hlediska, odborná stránka lingvistiky je na znalci. Ministerstvo se vyjádřilo také k pomoci, kterou Valdřová jako jediná v České republice nabízí. Rözler zmiňuje, že podklady, které by Valdřová poskytla zadarmo, svým pracovníkům poskytuje ministerstvo samo a průběžně a co se týče školení, tak ministerstvo nemá nárok svým zaměstnancům nařizovat, jaké školení si mají zaplatit, podstupovat a u koho.

Autorka článku Vlčková tak tedy upozorňuje na problém, který se týká jak lidí hledajících jméno pro své dítě, tak transgender lidí, kteří si chtějí nechat změnit jméno na neutrální, a to na neprofesionální jednání ze stran některých matričních úřadů, a s tím znovu spojenou byrokracií.

¹²² VLČKOVÁ, Tereza. Dana, Lori či Dylan. Obliba androgynních jmen roste, každý je však dostat nemůže. *IDnes.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/genderove-neutralni-jmena-matriky-jana-valdrova.A220209_122346_domaci_vlc

Mediální pozornost

V článku Petra Viziny figuruje sexuoložka Hana Fifková. Analyzovaný článek je ve skutečnosti prepis rozhovoru, který byl vyňat z celé epizody podcastu. Fifková zde zmiňuje řadu kontroverzních věcí a zmiňuje věci, které vnímá jako problémové. Fifková zde zmiňuje problém s přílišnou mediální pozorností, která je problematice trans lidí věnována. Podle ní se jedná o minoritu a nechápe, čím si toto téma vysloužilo takovou pozornost. Jako důvod vidí to, že minority si musí některá svá práva vybojovat: „*Moc velkou radost z toho nemám, ani nevím, čím si to zasloužili, protože se to týká opravdu minoritní skupiny. Možná že je to tím, že jsou už práva jiných menšin vybojována.*“¹²³ Další, v čem vidí Fifková problém, je genderově neutrální výchova dětí a dávání dětem genderově neutrální jména jen za tím účelem, aby se pak dítě mohlo rozhodnout, kým bude. Upozorňuje i na to, že ani trans děti si nevybírají, ale prostě se nějak narodí: „*To zase ale neznamená, že budeme celou generaci dětí vychovávat tak, že na ně budeme mluvit genderově neutrálně nebo jim dávat neutrální jména. To je nesmysl*“¹²⁴

Můžeme si zde všimnout zase jiných problémů, které Fifková v článku zmiňuje, zejména genderově neutrální výchovu, kterou vnímá jako nějaký trend a problém s medializací příběhů transgender lidí. Přijde mi ale zajímavé, že právě s druhým zmíněným nesouhlasí a vnímá to jako problém. Sama totiž v tomto článku apeluje na informovanost rodičů ohledně této možnosti a upozorňuje rodiče, aby věci, které se týkají prožívání jejich dětí, brali vážně. Navíc někteří aktéři z článků právě medializaci vnímají pozitivně, protože se o tomto problému dozví mnohem více lidí, kteří se mohou o transgender lidech dozvědět, čím si trans lidé musí procházet a mohlo by to vést k většímu přijetí této skupiny osob.

Zmíněnou medializaci problémů zmiňuje ve svém dalším článku i autorka Mirka Dobešová. Ta se ve svém článku zabývá rovností obou pohlaví z několika možných aspektů. Dobešová ale na rozdíl od Fifkové podporuje zmíněnou osvětu a více informovanosti o problémech transgender lidí vidí jako východisko ze situací spojených právě s genderovou nerovností: „*Jediným „řešením“ situace translidí i transgenderů je přitom pouze zvyšování všeobecného povědomí o problematice, neboť jejich diskriminace (nejen na trhu práce) vychází především z nevědomosti, neznalosti a hluboce zakořeněných předsudků, které neuznávají jinakost.*“¹²⁵

Stejně se k informovanosti a osvětě staví i doktorka Valdřová. Ta poukazuje nejen na

¹²³ VIZINA, Petr. Pohlaví jsou dvě, genderově neutrální výchova je nesmysl, věří sexuoložka Fifková. *IROZHLAS.cz* [online]. 2021 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/lgbt-gender-sexuolog-hana-fikova-mensiny-prava-mensin-mensiny-genderove-tema_2106200010_elev

¹²⁴ Tamtéž

¹²⁵ DOBEŠOVÁ, Mirka. Genderová vs. transgenderová rovnost aneb o krok dál za běžnými kategoriemi. *Pro Fair Play* [online]. 2015 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.profairplay.cz/genderova-vs-transgenderova-rovnost-aneb-o-krok-dal-za-beznymi-kategoriemi/>

informovanost okolí, ale také samotných trans lidí. Především jde o informace týkající se výběru jmen.

5. Porovnání výroků aktérů ze stejných skupin

Tuto část práce jsem zahrnula z toho důvodu, že mi přijde velmi zajímavé srovnání i mezi aktéry z jednotlivých skupin, kteří mají společné vstupní rysy. Pomohlo mi to totiž odhalit další pohledy, názory a postavení vzhledem k genderově neutrálním jménům a upozornit na další možné problémy. Z mého pohledu je totiž zajímavé, jak se k situaci staví čeští transgender lidé například v porovnání s transgender lidmi z anglofonního prostředí.

Pohled trans žen

Pokud se pokusím porovnat výsledky analýzy trans žen v České republice a trans žen v anglofonním prostředí, můžeme si povšimnout, že z českých trans žen ze zkoumaného vzorku se změnou jména na neutrální žádná nesouhlasí. Všechny zmíněné české trans ženy změnu jména na neutrální odmítají. Jako důvody zde uvádějí nejčastěji tak, že je to ponižující, stigmatizující a celý ten systém v České republice vnímají jako nedomyšlený. Vadí jim také několikeré měnění dokladů. Myslím si, že v tom značný podíl mají i vyžadované sterilizace, které trans lidé musí podstoupit, pokud si chtějí nechat změnit pohlaví a jméno na cílové. To české trans ženy také odmítají, nejčastějším důvodem je strach z operace. Naopak trans ženy z anglofonního prostředí změnu jména na neutrální vítají. Ze zkoumaného vzorku se změnou nesouhlasí jen jedna. Tím důvodem je, že si vždy přála čistě ženské jméno. Ostatní trans ženy zmiňují, že cítily úlevu, když si mohly změnit své původní jméno, mohly se tak odpoutat od předchozí identity a nemusely už hrát více rolí. Sama si ale myslím, že velkou roli hraje samotný repertoár neutrálních jmen, ze kterých si trans ženy mohou vybírat.

Ten je totiž v anglofonním prostředí určitě širší, proto si ho často trans ženy v tomto prostředí vyberou rovnou i jako cílové. Zde hraje roli i zmíněná lingvistika a to, že čeština je silně genderový jazyk.

Pohled trans mužů

Při dalším srovnání, tentokrát výroků trans mužů z České republiky a trans mužů z anglofonního prostředí, si můžeme všimnout stejného trendu jako u trans žen. I když vzorek trans mužů z obou analyzovaných prostředí je opravdu velmi malý. To je také zajímavé, že v České republice i v anglofonním prostředí jsou více aktivní ve vystupování v mediálním prostoru trans ženy. Myslím si, že je to tím, že právě trans ženy se setkávají s větším nepochopením široké veřejnosti, celková proměna u nich trvá mnohem déle a vyžaduje více lékařských zásahů, které se

týkají jejich vzhledu (odstraňování ochlupení, ohryzku na krku), a proto mají větší potřebu o genderové dysforii mluvit a dostávat se do podvědomí mnohem více, nějakým způsobem se obhájit. Nicméně i zde si tedy můžeme všimnout, že v České republice se trans muži ostře vymezují proti používání neutrálních jmen, kdežto ani u jednoho trans muže z anglofonního prostředí nic takového nepozorují. Myslím si, že se zde setkávám se stejným problémem, a to takovým, že v České republice není tak atraktivní možnost výběru vhodných neutrálních jmen, jako je tomu třeba právě v Americe.

Pohled přispívajících do diskuzí (laická veřejnost)

Stejně jako v českém prostředí, i v tom anglofonním jsem našla jen pár diskuzí, ve kterých se k používání neutrálních jmen u trans lidí vyjadřovala i laická veřejnost. Na rozdíl od české diskuze se ale názory velmi podstatně liší. Diskutující, kterých se toto téma osobně netýká, ostatní účastníky diskuze neuráží, slovně je nenapadají a nijak je nezesměšňují.

Pokud se tedy pokusím o srovnání těchto zkoumaných diskuzí, můžeme si všimnout několika výkyvů. V diskuzi z českého prostředí se stále vyskytují ti, kteří mají potřebu ostatní urážet, protože se nějakým způsobem vymykají z jejich představy o životě a jeho fungování. Vše, co podle nich je jiné, nutně považují za nenormální a mají potřebu na to upozorňovat. Proto se také v českých diskuzích objevují lidé, kteří mají povědomí o genderové dysforii a lidi, kteří přispívají do diskuzí nenávisťnými komentáři, mají potřebu usměrňovat, snaží se s nimi o diskusi podloženou pádnými argumenty, i když je to často zcela zbytečné. Zatímco v diskuzi z anglofonního prostředí jsem neobjevila žádný komentář tohoto typu. Lidé, kterých se to netýká, buď do diskuze vůbec nevstoupí, nebo se vyjádří empaticky ke zbytku přispívajících, kterých se toto téma týká. Může to být ale také způsobeno mnohem širším záběrem administrátorů, kteří mají možnost diskuze řídit a promazávat. Myslím si, že v Česku se tento problém může týkat také nedostatečné informovanosti české veřejnosti. Jak už jsem uvedla výše, myslím, že by pomohlo více toto téma i s vysvětlením příčin genderové dysforie dostat do povědomí široké veřejnosti, začít s edukací už u žáků základních škol. Myslím si, že celkově je v České republice věnováno tomuto tématu málo prostoru. Navíc trans lidé se například v Americe čím dál více objevují například v seriálech či filmech, o kterém svědčí změny pravidel pro získání Oscara¹²⁶. Většinu lidí při spojení s touto tematikou napadne z českého prostředí tak akorát seriál *Most!*¹²⁷ I to je, myslím, ten důvod, proč se v anglofonním prostředí lidé nestaví tak nenávisťně k trans lidem. Není tam totiž prostor pro xenofobii, protože tímto zpopularizováním už jim trans lidé nejsou cizí a nemusí z nich mít případný strach, dokáží se do trans lidí a jejich příběhů vcítit, a tak je berou

¹²⁶ Změna pravidel. Hlavního Oscara už nebudou moci dostat jen mužské nebo bílé filmy. *Aktuálně.cz* [online]. 2020 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/zmena-pravidel-oscar-muzi-bila-plet-diverzita-inkluzie-film/r~41ab892cf29c11eaa25cac1f6b220ee8/>

¹²⁷ Seriál České televize z roku 2019, ve které je jednou z postav trans žena

jako samozřejmou součást lidské populace.

Pohled politiků a ministerstva v České republice

Zde je taktéž vidět, že ani politici se neshodnou na jednotném přístupu k neutrálním jménům u trans lidí. Jsou zde politici, kteří by chtěli udělat něco se stávající legislativou, usnadnit těmto lidem život těmi možnými prostředky, které jsou v současnosti dostupné, aby na tom neutrpěl škodu stát a ani ostatní obyvatelstvo. Na druhé straně, proti nim, jsou samozřejmě tací, kteří jejich názory nepodporují, ba si je nechtějí ani vyslechnout.

Pohled organizace Transparent

Zde se setkáváme s naprostou shodou názorů, což se dalo do jisté míry očekávat, protože jde o jednu a tu samou organizaci, a opravdu by vypadalo zvláště, kdyby její členové měli na věc odlišný názor. Nicméně je důležité zmínit, že všichni členové této organizace se hlásí ke skupině trans lidí či lidí nebinárních, a tak by mělo záležet především na jejich názoru a pocitech, protože jde o jejich osobní věc a záležitost. Organizace Transparent otevřeně odmítá používání a vynucování neutrálních jmen u trans lidí, protože je to podle nich stigmatizující a omezující. Navíc v češtině nelze vytvořit dostatek neutrálních jmen z jmen ženských či mužských. Změnu jména považují za zbytečnou.

Pohled odborníků – sexuoložka, sociolog, lingvistka

Ani u odborníků nelze určit jednotný postoj. Z vybraného vzorku odborníků je sice více odborníků pro používání neutrálních jmen, jednoznačný souhlas vyjádřila ale jen sexuoložka Fifková, která svůj názor zakládá na funkčnosti v praxi. Kdežto lingvistka Valdřová sice souhlasí s používáním neutrálních jmen, ale jen pokud by se změnily některé podmínky a kroky, které se teď vyžadují. Odborníkem, který je zásadně proti a v používání neutrálních jmen nevidí žádný význam, je expert na gender, sociolog Zdeněk Sloboda.

Shrnutí analýzy

Analýza nám přinesla spoustu zajímavých výsledků. Nyní se pokusím o porovnání všech použitých argumentů a postojů týkajících se názoru na používání neutrálních jmen u transgender lidí. Celkem bylo analyzováno osmnáct textů a tři rozhovory, z toho pět textů pocházelo z anglofonního prostředí.

Je zde mnoho argumentů, které z analýzy vyplynuly. Lze si všimnout toho, že se mnoho argumentů ve zkoumaných materiálech opakovalo. A to nejen tak, že aktéři měli stejný názor na věc, ale také že byly použity stejné argumenty jen z různých úhlů pohledu.

Můžeme si zde všimnout další zajímavé věci. Argumenty, které někteří prezentují jako negativní a argumentují s nimi proti používání neutrálních jmen, druzí tyto argumenty používají pro obhajobu toho samého. Proto je velmi důležité sledovat, jak argumenty aktéři vyloží, jak je vysvětlují a dále s nimi nakládají. Jedná se zejména o genderovou neutrálnost jména, ulehčení situace transgender lidem, pocit ponížení či možnou diskriminaci. Celkově lze říci, že zde velmi záleží na celkovém kontextu onoho sdělení, protože mnoho argumentů spolu navzájem souviselo. Vyřčené argumenty spolu navzájem souvisely, byly spolu například i skrytě spjaty.

Při zpracovávání analýzy jsem si také všimla, že některé argumenty jsou používané opakovaně, a to jak na straně negativních postojů, tak na straně postojů pozitivních. Mnoho z aktérů také při vyjádření se k tomuto tématu zmínilo v jednom článku či diskuzi hned několik argumentů, kterými obhajovali svůj postoj. Proto se jeden aktér objevil hned v několika skupinách, do kterých jsem argumenty rozčlenila. Jedná se o výroky, které změnu jména zavrhnou, jako třeba časová náročnost procesu změny jména, pocit ponížení, který autoři zažívají či zažívali, možnost diskriminace a stigmatu při používání neutrálního jména, genderové neutrálnosti u vybíraných jmen, nebo pocity zbytečnosti celého toho procesu, když si po finální operaci budou měnit jméno znovu. Objevily se také názory, které vidí vyžadování neutrálních jmen u trans lidí jako nástroj útlaku a moci.

Argumenty se dotýkají i samotné důležitosti operace, proto jsem zahrнула do praktické části i názory, které se týkají právě operace samotné. Proti operaci se objevily zejména argumenty jako strach či to, že u každého jedince je tranzice zcela subjektivní a jedinečná a někteří transgender lidé operaci vůbec nevyžadují nebo ji podstoupit nemohou ze zdravotního hlediska. Pro operaci se objevil jen jeden argument, a ten se týkal hlediska funkčnosti státu a toho, že bez operace by byla situace, například s rodnými čísly, problémová.

Do dalších skupin jsem zahrнула výroky, které změnu jména podporují, jako je například nenávisť vůči svému původnímu jménu, zbavení se staré identity, dále to, že si lze vybrat jméno přece jen genderově trochu zabarvené, používání původního jména může vést k diskriminaci, změna jména vede k lepším pocitům, změna jména je součástí real life testu, změna jména ulehčuje situaci transgender lidem nebo právě to, že u neutrálního jména právě proto, že je neutrální, nepoznáme pravou identitu člověka. Do těchto souhlasných skupin jsem zařadila i názory, ze kterých je zřejmé, že změnu jména podporují, například tak, že lidé změnu samotnou podstoupili, ale neuvádějí přímo nějaké argumenty, proč tomu tak je.

Také se v člancích a diskuzích objevily názory plně neutrální na změnu jména na neutrální. Poslední skupinu názorů jsem zařadila až na samotný konec. Patří sem názory, které se vůbec netýkají samotné změny jména ani operace, nebo výběru genderově neutrálního jména pro narozené dítě. Znovu jsem je rozčlenila do kategorií podle toho, kterého tématu se nejvíce dotý-

kají.

Dále jsem provedla také komparaci aktérů se stejnou afiliací. Zajímavá je až neuvěřitelná shoda názorů u českých transgender lidí, i co se týče situací z běžného života, které aktéři v článcích popsali. Jako důležité vnímám i srovnání situace u transgender lidí z hlediska původu, tedy transgender lidí z České republiky a transgender lidí z anglofonního prostředí, kteří se ke zmíněným problémům vyjadřovali. Mohla jsem si totiž všimnout odchylek ve smýšlení obou skupin a následně se zamyslet nad možnými příčinami. V celkovém srovnání si ale můžeme všimnout, že argumentů pro používání neutrálních jmen je více než argumentů použitých proti změně jména na genderově neutrální.

Zajímavá je určitě i neshoda názorů nejen u odborníků, jejichž názory jsem analyzovala, ale také i rozpor na poli politické scény České republiky. Myslím si, že je to obrovský problém, protože představitelé státu by v těchto věcech měli být, pokud možno aspoň trochu, jednotní. U odborníků existují difference, co se týče postupu a systému, který v České republice funguje, tak i co se týče samotného používání neutrálních jmen. Myslím si, že by se měli obě strany (odborníci i představitelé státu) snažit a cílit na nějaký kompromis, který by vyhovoval všem zúčastňujícím se stranám. Zejména by ale do procesu vytváření nějakého kompromisu měli být zahrnuti samotní transgender lidé, protože jde především o ně. Po zanalyzování těchto několika článků mi totiž přijde, že se jim nedostává tolik prostoru k diskuzi, kolik by bylo potřeba. Souhlasím zde s vyjádřením doktorky Valdové, že používání neutrálních jmen nemusí být nutně špatné, jen by se měly změnit podmínky, za kterých si lidé své neutrální jméno volí. Pokud se totiž podíváme na negativní postoje k používání neutrálních jmen u trans lidí, zejména tedy celkově na českou scénu, tak většina negativních postojů skrytě souvisí s byrokracií úředníků a veřejných činitelů. Určitě zde ale hraje roli i to, že ve většině států Evropy, a také v některých státech Ameriky, se nevyžaduje povinná sterilizace transgender lidí (jak jsem zmínila výše), a tak mají větší možnosti při výběru jmen. Mohou si totiž po tom, co získají dokumenty potvrzující jejich diagnózu od svého lékaře, nechat změnit jméno na jakékoli chtějí. I tohoto fenoménu jsme si mohli všimnout v analýze. Většina transgender lidí z anglofonního prostředí si zvolila své neutrální jméno jako cílové. Samozřejmě to ale může souviset i s obecně větším množstvím zapísaných neutrálních jmen v matrice. Každopádně ale nelze přehlédnout stále se opakující vzorce ve výpovědích českých trans lidí, či v diskuzích na poli české scény.

Jsem si ale vědoma toho, že jsem se zaměřila jen na projevy lidí ve veřejném prostoru a ty se nemusí shodovat se zážitky těch trans lidí, kteří se k tomu veřejně nevyjadřují. Celkově je tedy ale vidět obrovský rozkol, co se české scény týče.

Závěr

Na závěr bych chtěla zmínit stručný přehled hlavních zjištění. Z celkové analýzy se našlo více argumentů pro používání neutrálních jmen. Tyto argumenty byly ve větší míře zmíněny aktéry z anglofonního prostředí. Na scéně českých transgender lidí jsem ve veřejných analyzovaných článcích nenašla nikoho, kdo by s používáním neutrálních jmen v tranzici souhlasil. Naopak v anglofonním prostředí se vůči používání neutrálních jmen vymezila jen jedna aktérka. Aktéři, bez ohledu na postoj, používali buď stejné, či velmi podobné argumenty. Našlo se ale i pár takových, kteří do analýzy přinesli svůj naprosto unikátní pohled na tuto věc. Rozpor v názorech objevujících se v českém prostoru je opravdu velký. Možná za to může i neustálý vývoj v oblasti problematiky trans lidí a neschopnost některých aktérů na tento vývoj reagovat. Po zpracování této diplomové práce jsem se ještě více utvrdila v tom, že veřejnost by měla být více informovaná a s edukací tohoto směru by se mělo začínat už na základní škole. Jako předmět dalšího zkoumání bych navrhovala rozhovory s dalšími trans lidmi, kteří nevystupují ve veřejném prostoru, aby se výsledky této analýzy mohly porovnat s širším vzorkem této skupiny lidí.

Seznam použitých zdrojů

AIKHENVALD, Alexandra Y. *How Gender Shapes the World*. OUP Oxford, 2016. ISBN 9780198723752.

ALLEN, Samantha. It's Not Just Japan. Many U.S. States Require Transgender People Get Sterilized. *DAILY BEAST* [online]. 2019 [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.thedailybeast.com/its-not-just-japan-many-us-states-require-transgender-people-get-sterilized>

BARTOŠOVÁ, Jiřina. Gender velí: změňte pohádky, č. 10/2014, *Psychologie dnes*
Bem, S. L. *The Lenses of Gender*, 1993.

BROŽURA PRO PRAKTICKÉ LÉKAŘE A PEDIATRY: Podpora a integrace transgender pacientů, 2019 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: https://www.nudz.cz/files/pdf/booklet-transgender_czh_final.pdf

BŘICHÁČEK, Tomáš. „Genderová korektnost“ zakyslých žab. *VIRTUALLY: názorový internetový deník*, 2010 [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <http://virtually.cz/archiv.php?art=13013>

CARE MANAGEMENT GROUP, CHANGE a CHOICE SUPPORT. *Transgender an easy read guide* [online]. [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.choice-support.org.uk/uploads/documents/Transgender-easy-read-guide-For-Web.pdf>

CONNELL, R. W. (1987). *Gender and power: Society, the person and sexual politics*. Stanford University Press.

EISNER, Pavel, NIEDERLOVÁ, Petra, ed. *Chrám i tvrz: kniha o češtině*. V Praze: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-397-3.

FIFKOVÁ, Hana. *O sexu s Hankou: [výuková pomůcka pro studující středních a vyšších zdravotnických škol]*. Praha: Grada, 1998. *Psychologie pro každého*. ISBN 80-7169-673-0.

FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.

FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita u dětí a dospívajících. Šance Dětem* [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/transsexualita-u-deti-dospivajicich>

FIFKOVÁ, Hana et al. *Transsexualita: diagnostika a léčba*. Praha: Grada, 2002. 166 s. Edice Psyché. ISBN 80-247-0333-5.

Guidelines for gender-inclusive language in English. *UNITED NATIONS: Gender-inclusive language* [online]. [cit. 2021-9-29]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/gender-inclusive-language/guidelines.shtml>

JAK NA ZMĚNU JMÉNA?. *Trans*parent*, 2020 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://jsmetransparent.cz/zmena-jmena/>

MAYRING, Philipp. Qualitative Content Analysis. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 2000 [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>

MERTON, Robert King. *Studie ze sociologické teorie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Moderní sociologické teorie. ISBN 8085850923.

MEZI MUŽEM A ŽENOU: Jak se žije translidem v Česku?. *A2*, 2014[online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/16/mezi-muzem-a-zenou>

OSOLSOBĚ, Klára (2017): ROD. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/ROD>

PITONĚK, Michal. "Práva trans lidí v Evropě (požadavek sterilizace)", *Queergeography.cz* [online] – 2018, [cit. 2022-05-24]. Dostupné z: <https://www.queergeography.cz/sexualni-obcanstvi/prava-trans-lidi-v-evrope-pozadavek-sterilizace/>

Pro média: Slovníček pojmů. *Trans*parent*, 2020 [online]. [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://jsmettransparent.cz/pro-media/>

Sexistické prasátečko [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <https://www.prasatecko.cz/>

SINCLAIR-PALM, J. (2017). "It's Non-Existent": Haunting in Trans Youth Narratives about Naming. *Occasional Paper Series, 2017* (37). [online]. [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://educate.bankstreet.edu/occasional-paper-series/vol2017/iss37/7>

SMITH, CH. P. 1992. *Motivation and Personality: handbook of thematic content analysis*. New York: Cambridge University Press.

STRYKER, Susan, & WHITTLE, Stephen, *The transgender studies reader*. New York, Routledge, 2006.

ŠOLTISOVÁ, E. Postavení a práva transsexuálních osob v národním a mezinárodním kontextu. Rigorózní práce. Konzultant prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. 2011. [online]. [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <http://slecna.tode.cz/gender/TS-PPTONMK.pdf>

The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version [online]. February, 2001 [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://www.cpath.ca/wp-content/uploads/2009/12/WPATHsocv6.pdf>

VALDROVÁ JANA (2017): GENDEROVÁ LINGVISTIKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. [cit. 2021-10-29]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GENDEROV%C3%81%20LINGVISTIKA>

VALDROVÁ, Jana. *Jazyk jako nástroj demokratizace společnosti: Lingvistika odhaluje genderové asymetrie*, 2000 [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/demokratizace>

VALDROVÁ, Jana. K české genderové lingvistice. *Naše řeč: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR*, 1997 [online]. [cit. 2021-09-29]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.-cas.cz/archiv.php?art=7365>

VALDROVÁ, Jana. Trans jméno a příjmení: jaké vybrat? 2019 [online]. [cit. 2021-08-04]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2019/07/trans-jmeno-a-prijmeni-jake-vybrat/>

VALDROVÁ, Jana, Blanka KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ a Pavla PACLÍKOVÁ. Kultura genderově vyváženého vyjadřování: Jak koncipovat promluvy a texty? Na co dbát v češtině a v cizím jazyce? Jak lépe zviditelnit odborný přínos žen? *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://data.idnes.cz/soubory/studium/a100125_bar_gender_prirucka.pdf

VEITOVÁ, Kristýna. *Genderová lingvistka Jana Valdřová: Kladu si vysoké latky* [online]. [cit. 2021-7-22]. Dostupné z: <https://genderaveda.cz/genderova-lingvistka-jana-valdrova-kladu-si-vysoke-latky/>

VÍT, Marek. Rod podstatných jmen v angličtině. *Help for english*, 2021 [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.helpforenglish.cz/article/2007042402-rod-podstatnych-jmen-v-anglictine>

ZIMMAN, Lal. Transgender language reform: some challenges and strategies for promoting trans-affirming, gender-inclusive language. *Journal of Language and Discrimination*, 2017 [online]. [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://journals.equinoxpub.-com/OLDJLD/article/view/33139/pdf>

Změna pravidel. Hlavního Oscara už nebudou moci dostat jen mužské nebo bílé filmy. *Aktuálně.cz* [online]. 2020 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/zmena-pravidel-oscar-muzi-bila-plet-diverzita-inkluze-film/r~41ab892cf29c11eaa25cac1f6b220ee8/>

Zdroje analyzovaných materiálů

Byl první genderově neutrální osobou v USA, teď je zase mužem. Pohlaví je nezměnitelné, tvrdí. *LIDOVKY.cz* [online]. 2019. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/byl-prvni-genderove-neutralni-osobou-v-usa-ted-je-zase-muzem-pohlavi-je-nezmenitelne-tvrdi.A190314_135005_In-zajimavosti_form/diskuse

CORCIONE, Adryan. *How Transgender People Choose Their Names: "Did it sound right? Did it feel real? Did it feel like home?"*. 2018. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.teenvogue.com/story/how-transgender-people-choose-their-names>

DOBEŠOVÁ, Mirka. Genderová vs. transgenderová rovnost aneb o krok dál za běžnými kategoriemi. *Pro Fair Play* [online]. 2015 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.profairplay.cz/genderova-vs-transgenderova-rovnost-aneb-o-krok-dal-za-beznymi-kategoriemi/>

DOBEŠOVÁ, Mirka. *ZMĚNA POHLAVÍ OD A DO Z OČIMA TRANSSEXUÁLA PAVLA: "FALOPLASTIKA JE NÁROČNÁ A BEZ ZÁRUKY VÝSLEDKU"*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-18] Dostupné také z: <https://www.lui.cz/zdravi-krasa/15685-diaagnostika-transsexuality-je-u-nas-silena-a-postavena-na-lzich-popisuje-sve-zkusenosti-ftm-pavel>

Genderově neutrální jména. *EMimino.cz* [online]. 2017 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.emimino.cz/diskuse/genderove-neutralni-jmena-296829/>

If a transgender person has a gender-neutral name given at birth, will they still choose a new one upon transition?. 2019. Veřejná diskuze. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.quora.com/If-a-transgender-person-has-a-gender-neutral-name-given-at-birth-will-they-still-choose-a-new-one-upon-transition>

JANAUEROVÁ, Barbora. *Co zažívají při dlouhém procesu tranzice v Česku transgender osoby? Komplikace a paradoxy*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-12] Dostupné také z: <https://a2larm.cz/2020/09/co-zazivaji-pri-dlouhem-procesu-tranzice-v-cesku-transgender-osoby-komplikace-a-paradoxy/>

MONIOVÁ, Eva. *Změna pohlaví je drahá a bolí, říká Lenka, která se narodila jako Tomáš*. 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zmena-pohlavi-je-draha-a-boli-rika-lenka-ktera-se-narodila-jako-tomas-108897>

NĚMCOVÁ, Barbora. *Komise zamítla Tereze změnu pohlaví kvůli jménu. Je to ponižující, říká transsexuálka*. 2018. [online]. [cit. 2021-4-10] Dostupné také z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/komise-zamitla-tereze-zmenu-pohlavi-kvuli-jmenu-je-to-ponizu/r~c46edefee33011e8b2380cc47ab5f122/>

Povolená neutrální jména v ČR a jak probíhá změna jména. *Modrý koník* [online]. 2021. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.modrykonik.cz/forum/paragrafy/povolena-neutralni-jmena-v-cr-a-jak-probiha-zmena-jmena/>

PROF. PHDR. KOHOUTEK CSC., Rudolf. *SCS.ABZ.CZ: SLOVNÍK CIZÍCH SLOV* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/rlt-zkratka-ve-zdravotnictvi>

RYCHLÍKOVÁ, Apolena. *Trans ženy bojují o to, aby byly společností skutečně přijímány jako ženy, říká Lenka Králová*. *A2LARM* [online]. 2021 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2021/07/trans-zeny-bojuji-o-to-aby-byly-spolecnosti-skutecne-prijimany-jako-zeny-rika-lenka-kralova/>

VALDROVÁ, Jana. *Chcete změnit jméno? Rozvést! Sterilizovat!*. 2021. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://blog.aktualne.cz/blogy/jana-valdrova.php?itemid=40647>

VIZINA, Petr. *Pohlaví jsou dvě, genderově neutrální výchova je nesmysl, věří sexuoložka Fifková*. *IROZHLAS.cz* [online]. 2021 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.irohlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/lgbt-gender-sexuolog-hana-fifkova-mensiny-prava-mensin-mensiny-genderove-tema_2106200010_elev

VLČKOVÁ, Tereza. Dana, Lori či Dylan. Obliba androgynních jmen roste, každý je však dostat nemůže. *IDnes.cz* [online]. 2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/genderove-neutralni-jmena-matriky-jana-valdrova.A220209_122346_domaci_vlc

What is your opinion on gender neutral names?. *Quora* [online]. 2018. Veřejná diskuze [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.quora.com/What-is-your-opinion-on-gender-neutral-names>

WILSON, Louise. *How do trans people choose their name?*. 2019. [online]. [cit. 2021-4-17] Dostupné také z: <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-46567954>

Z Ellen Page je Elliot. Transgender herec přijal nové jméno a oslovení. 2020. [online]. [cit. 2021-4-17] Veřejná diskuze. Dostupné také z: https://www.idnes.cz/zpravy/revue/vztahy-a-sex/ellen-page-elliott-transgender-herecka-herec-jmeno-pohlavi-zmena-osloveni.A201202_085843_sex_sub/diskuse/6

ZVOLSKÁ, Tereza. Strážci genderového řádu. *A2LARM* [online]. 2016 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2016/08/strazci-genderoveho-radu/>